

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra právních dějin

HISTORIE A SOUČASNOST

ODMĚŇOVÁNÍ ADVOKÁTŮ

diplomová práce

Diplomant: Ondřej Zelenka
Konzultant: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Plzeň, 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Ondřej ZELENKA
Osobní číslo: R14M0358P
Studijní program: M6805 Právo a právní věda
Studijní obor: Právo
Téma práce: Historie a současnost odměňování advokátů
Zadávající katedra: Katedra právních dějin

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Přiblížení základních pojmů
3. Dějiny poskytování právních služeb a odměn za poskytování právních služeb
4. Prameny právní úpravy
5. Vyúčtování služeb advokátem
6. Hranice smluvní odměny
7. Nárok advokáta na honorář
8. Advokátní tarif a mezinárodní právo
9. Odpovědnost advokáta
10. Závěr

Rozsah diplomové práce: min. 50 stran
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
Katedra právních dějin

Datum zadání diplomové práce: 6. března 2018
Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2019

V Plzni dne 15. října 2018

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Prof. JUDr. PhDr. Karolina Adamová, DSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, březen 2019

.....
Ondřej Zelenka

Poděkování patří především vedoucímu mé diplomové práce, panu JUDr. et PhDr. Stanislavu Balíkovi, Ph.D., za odborné vedení a cenné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat. Zároveň tímto děkuji za ochotu a trpělivost, kterou projevil při konzultacích práce. Poděkování patří také učitelce klatovského gymnázia, paní Aleně Königové, za korekturu diplomové práce.

Obsah

1	Úvod	6
2	Přiblížení základních pojmů	8
2.1	Advokát a advokacie	8
2.2	Materiální pojetí advokacie	9
2.3	Formální pojetí advokacie	9
2.4	Etický kodex	10
2.5	Právní pomoc	11
2.6	Odměna advokáta	11
2.7	Přísudek	12
2.8	Sekce pro advokátní tarif	13
3	Dějiny poskytování právních služeb a odměn za poskytování právních služeb	15
3.1	Odměny advokátů v letech 1848–1950	15
3.2	Řád advokátský z roku 1868	15
3.3	Zákon a nařízení z roku 1890	16
3.4	Nařízení ministra práv z roku 1897	17
3.5	Období první Československé republiky	18
3.6	Advokacie v letech totality	19
3.7	Podoba advokátní tarifu po roce 1989	22
4	Prameny novodobé právní úpravy	23
4.1	Vyhláška ministerstva spravedlnosti z roku 1996	24
4.2	Nález ústavního soudu ve věci zrušení vyhlášky	25
4.3	Odměna advokáta dle platného advokátního tarifu	26
4.4	Právní úkon	30
4.5	Forma dohody o smluvní odměně	34
5	Vyúčtování služeb advokátem	36
5.1	Advokátské náklady	36
5.2	Cestovní výdaje	37
5.3	Náhrada za promeškaný čas	42
5.4	Daň z přidané hodnoty	43
6	Hranice smluvní odměny	44
6.1	Horní hranice smluvní odměny advokáta	44
6.2	Spodní hranice smluvní odměny advokáta	44
6.2.1	Nepřiměřeně nízká smluvní odměna advokáta	45
7	Nárok advokáta na honorář	49
7.1	Přiznání náhrady nákladů na advokáta	49
7.2	Nárok na náhradu nákladů řízení	50
7.2.1	Předžalobní výzva	53
8	Zvýšení a snížení mimosmluvní odměny	56
9	Bezplatné právní poradenství a služby	58
9.1	Bezplatná právní pomoc	58
9.2	Bezplatná právní poradna	60
10	Nezastoupený účastník a náhrada nákladů řízení	62

11	Důvěra veřejnosti k advokacii z pohledu advokátního tarifu . . .	65
12	Advokátní tarif a mezinárodní právo	67
12.1	Legislativa na evropské úrovni	67
12.1.1	Odměňování advokátů ve vybraných evropských zemích	68
13	Advokátní odpovědnost	78
13.1	Odpovědnost advokáta za škodu	80
14	Závěr	82
15	Resumé	86
15.1	Resumé 1	86
15.2	Resumé 2	87
16	Seznam použitých zdrojů	88

Odměňování advokátů je nejen v současné době diskutovaným tématem, a to především v laické veřejnosti. Právě zde vyvstávají otázky, zda je odměna advokáta úměrná odvedené práci, či nikoli. V rámci tématu se pokusím uvést na pravou míru obecně přijatou hypotézu, že advokátní služby jsou přeceňované.

Odměna advokáta, tedy součást právní etiky, byla dříve odbornou veřejností opomíjena a laickou veřejností opovrhována. Z mého pohledu je však právní etika obor, který by neměl být opomíjen, neboť jen ten, kdo jedná v rámci profesní etiky, může být považován za slušného člověka.

Pokud se laik nedostane do právního problému nebo není účastníkem soudního procesu, obvykle jej otázka, kolik stojí právní služby, vůbec nezajímá. Jakmile však má opačný problém, zajímá se o tuto problematiku v mnohem větší míře.¹ Nezaujatí lidé mají mnohé představy o tom, co advokáti vlastně dělají. Ve společnosti se setkáváme s nevědomostí toho, kdo je to vlastně advokát. Někteří se domnívají, že advokát je pouhým obchodníkem, který se nijak neliší například od lékaře nebo vlastníka obchodu poskytujícího službu platícím zákazníkům. Jiní si myslí, že jde o pouhého služebníka veřejnosti, v jejímž rámci advokát poskytuje služby platícím klientům. Advokát však také zohledňuje veřejný zájem, čestnost a spravedlnost ve společnosti.²

Veškeré lidské jednání by mělo být motivováno etikou, dobrými mravy, zásadou slušnosti a zásadou spravedlnosti. To platí především v právu. Uvažování v rámci dobrých mravů a v rámci profesní etiky tvoří pomyslný most mezi úmyslem a úspěchem.

Odměna advokáta je pojem, jenž je každému znám, avšak mluvit o něm není jednoduché. V souvislosti s právní etikou a odměnou advokáta bych použil citát známého amerického advokáta Johna Wickera: „*Bohatství nespočívá ve vydělávání peněz, ale v utváření člověka, který ty peníze vydělává.*“

Právní úkony nemohou být v rozporu s dobrými mravy. I v obchodním styku je zákonnou povinností dodržovat obchodní zvyklosti. Jakmile obchodník nebo advokát nebudou dodržovat pravidla etického chování, velké oblibě se ve společnosti těšit nebudou.

¹⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 9

²⁾ MOLITERNO, James E. and PATON, Paul Douglas, KOPA, Martin, TOMOSZEK, Maxim a DOHNAL, Vítězslav ed. Globální problémy profesní etiky právníků. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-838-4, str. 13–15

Neslušnost, dobré mravy či obchodní zvyklosti žel nejsou v zákonech nikterak definovány, a přesto se jich právo dovolává a sankcionuje porušení mravů, zvyklostí nebo slušnosti.³

Téma odměňování advokátů je důležité. Právní poradenství jsou služby, za které advokát očekává, že dostane zaplacené, jak ostatně plyne ze zákona o advokacii. Advokací se advokát obvykle živí, advokátní tarif však pro něho dnes není příliš použitelný a populistické státní zásahy snížily cenu advokátovy práce na historické minimum. Možná je nejvyšší čas začít diskutovat o nové podobě právní úpravy odměny advokáta.

V předkládané diplomové práci vysvětlím, jaké kroky je třeba učinit, aby úspěšnému účastníku v řízení byly přiznány náklady řízení, a tedy náklady na právní zastoupení, které je oprávněn požadovat po protistraně. Dále přiblížím situaci, která může nastat za předpokladu, že účastník řízení je ve své právní věci úspěšný jen částečně.

Pokusím se poukázat na praktické fungování advokátního tarifu a výpočtu odměny advokáta. Z toho důvodu považuji za důležité, aby byl v této diplomové práci uveden příklad výpočtu advokátní odměny.

Jelikož se jedná o téma, které je velmi proměnlivé v čase, je třeba neustále aktualizovat literaturu vztahující se k tématu. V období psaní této diplomové práce vychází aktualizované vydání komentáře k advokátnímu tarifu podle stavu k 1. 2. 2019 od autorského kolektivu Daniely Kovářové, Stanislava Balíka ml., Lucie Diblíkové a dalších.

Myslím si, že je dobré prozkoumat otázku odměňování advokátů i v historickém kontextu, z pohledu soudní judikatury a rozhodnutí kárného senátu fungujícího v České advokátní komoře. Dále je dobré prozkoumat pro účely odměn advokátů i zahraniční právní úpravu. Zahraniční úpravě se budu věnovat v širším měřítku, neboť chci poukázat na právní úpravu odměňování advokátů jak v zemích přímo sousedících s Českou republikou, tak právní úpravu zemí vzdálenějších.

---

³⁾ PEJCHAL, Aleš a VÁLOVÁ, Irena. Základní slova: rozpravy o svobodě, společnosti, procesu, politice a právu. Ilustroval PEJCHAL, Bořivoj. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-048-2, str. 129

2 Přiblížení základních pojmů

2.1 Advokát a advokacie

Termín advokacie vychází z výrazu *advokát*. S tímto pojmem je však třeba z několika důvodů nakládat velmi opatrně. Latinské *advocatus* znamená v českém překladu *přivolaný*. Význam slova se v průběhu dějin měnil. Ve středověké latině byli jako *advocati* označováni i jiní právníci či osoby v různých soudních či správních funkcích.⁴

Slovo advokát je užíváno v různých jazykových vrstvách, a dokonce může znít v lidové řeči i velmi pejorativně. Nemohu opomenout, že právní zástupci, znalci práva, firemní právníci či advokáti bývají v dějinách advokátské profese označováni i jiným způsobem. Ve středověku se jim říkalo řečníci, ale také prokurátoři, což byla dobová funkce zcela odlišná od role prokurátora v socialistickém trestním procesu. Ve všech časových úsecích historie je třeba při interpretování pojmu advokát vzít v úvahu dobové politické klima, právní úpravu advokátského práva, ale i způsoby výkonu advokacie.⁵

Římský řečník, republikánský politik, filosof a spisovatel Marcus Tullius Cicero vymezil činnost právníka velmi stručně, pouze třemi slovy: *respondere, agere, cavere*. Tedy *odpovídat, žalovat a vyvarovat se*. Respondere označuje právní poradenství velice širokého významu. Právní rady mohl využít jak soudce, tak soukromá osoba. Udělená rada se opírala pouze o společenské uznání autora. Soudce nemusel udělené responsum respektovat, avšak ve většině případů si v praxi nedovolil od obsahu responsa odklonit. Až postupem času získávala udělená responsa právní závaznost. Agere představuje udílení rad stranám ve sporu z hlediska procesních záležitostí. Správný procesní postup byl rozhodující pro úspěch žaloby. V rámci agere radili původně kněží, kteří byli jediní, kdo znal procesní předpisy. Udržovali si tak monopol na znalost procesních pravidel. Cavere znamenalo předcházení právním sporům. Právníci měli radit tazatelům, jaká pravidla jsou nutná dodržet pro platné provedení nějakého právního úkonu a vyvarovat se tak případnému sporu.⁶

⁴⁾ BALÍK, Stanislav. Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V Praze: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, str. 11

⁵⁾ BALÍK, Stanislav. Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V Praze: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, str. 12

⁶⁾ BĚLOVSKÝ, Petr. Advokacie a jurisprudence ve starověkém Římě. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0975-4, str. 12–14

V nynějším pojetí definuje advokáta zákon o advokacii. Advokátem je myšlen ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů, který vede Česká advokátní komora. Komora zapíše do seznamu advokátů každého, kdo je plně svéprávný, má potřebné vzdělání, vykonával praxi jako advokátní koncipient v době trvání tří let, je bezúhonný, nebyl dříve vyškrtnut ze seznamu advokátů, složil advokátní zkoušku a zaplatil poplatek, který se neustále zvyšuje. Podrobné náležitosti zapsání stanoví právě zákon o advokacii.⁷

Od pojmu advokát ve slova smyslu, jak jsem uvedl výše, je nutné odlišit pojem generální advokát, který působí u Soudního dvora EU. Setkávám se s tím, že veřejnost tyto dva pojmy zaměňuje, ačkoli se nejedná o funkci totožnou. Generální advokát je totiž funkce, která je zřízena u Soudního dvora EU, nepůsobí tedy v České republice. Soudní dvůr má v současné době 11 generálních advokátů s tím, že každý generální advokát je jmenován členskými státy společně na období šesti let. Toto šestileté funkční období je možné prodlužovat. Generální advokát předkládá návrhy rozhodnutí ve věcech, kde se vyžaduje jeho účast. Návrhy rozhodnutí jsou pro Soudní dvůr EU zpravidla směrodatné.

Advokacii můžeme z hlediska pojetí rozdělit na advokacii v materiálním slova smyslu a na advokacii ve formálním slova smyslu.

2.2 Materiální pojetí advokacie

Advokacie jako povolání prošla vývojem od tzv. advokacie v materiálním pojetí k advokacii v pojetí formálním. Materiální pojetí advokacie je charakteristické tím, že právo udílet právní porady i ponaučení a zastupovat či obhajovat před soudem není vázáno na zvláštní kvalifikační požadavky ani na další předpoklady, zejména právní znalosti či jiné specifické vlastnosti. Například ve starověkém Římě nebyly pro profesi řečníků stanoveny žádné formální podmínky. Výkon advokacie v materiálním slova smyslu je starším modelem než výkon advokacie ve formálním pojetí.

2.3 Formální pojetí advokacie

Ve formálním pojetí advokacie je důležité, že pro její výkon musejí být stanoveny kvalifikační podmínky a požadavky týkající se samotného adepta advokacie. Formální pojetí advokacie je tedy přesným opakem pojetí materiálního,

⁷⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 12

o kterém jsem psal výše. Existuje zde i jistý mezistupeň mezi pojetím formálním a pojetím materiálním. Jedná se o stav, kdy se zvláštní skupina osob zabývá profesionálním poskytováním právní pomoci, zpravidla za odměnu, či v očekávání hmotných výsledků. Zprvu vedle sebe působily dvě skupiny: ti, kteří vykonávali profesi v materiálním pojetí, což byli mnohdy i negramotní lidé, a vzdělanci s vystudovanou právní fakultou. Přejít k formálnímu pojetí advokacie je důsledkem profesionalizace poskytování právní pomoci.⁸

2.4 Etický kodex

Pravidla chování advokátů v demokratických zemích upravuje etický kodex, jehož vznik předvídá zákon o advokacii. V tomto stavovském předpise je upravena také kárná odpovědnost advokáta za porušení povinností stanovených zákonem nebo právě stavovským předpisem.

Vedle obecné odpovědnosti trestní a občanskoprávní stíhá tedy advokáta – narozdíl od řady jiných povolání – ještě další, kárná odpovědnost za jeho chování.⁹

Kárná odpovědnost advokáta vyplývá ze zákona o advokacii. Kromě advokáta je kárně odpovědný i koncipient, tedy advokátní čekatel. Kárným proviněním rozumíme zaviněné porušení povinností, které advokátovi a koncipientovi ukládá zákon nebo stavovský předpis.¹⁰ Kárným proviněním je také opakované porušení povinností, které advokátovi nebo koncipientovi ukládá buďto stavovský předpis, nebo zákon.

Jednou z mnoha advokátních povinností je dle etického kodexu zásada přiměřenosti při sjednávání smluvní odměny advokáta. Smluvní odměna nesmí být v rozporu se složitostí věci. Advokátní tarif však neobsahuje žádný návod, jak má být smluvní odměna určena. Advokátní tarif upravuje pouze podrobný výpočet odměny mimosmluvní neboli odměny tarifní.

⁸⁾ BALÍK, Stanislav. Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V Praze: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, str. 14

⁹⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 439–440

¹⁰⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 14–15

2.5 Právní pomoc

V životě každého z nás může nastat situace, že se ocitne v tísní, kdy si neví rady a je nutné vyhledat pomoc. Pokud se jedná o problém právní, je možnost kontaktovat advokáta a žádat o právní pomoc v konkrétní věci, neboť jen advokát může poskytnout právní služby na univerzální úrovni.

Každý člověk, tedy i cizinec, má právo na právní pomoc v řízení před soudy a jinými orgány, a to již od počátku řízení. Toto právo je stanoveno v Listině základních práv a svobod. Je tomu tak proto, že stát je vybaven jak odborným aparátem, tak technicky, a má tak nad laikem, který by nevyužil pomoci advokáta, převahu. V případě řízení před soudy či jinými orgány by pak proti takto vybavenému státu a jeho orgánům stál člověk zpravidla právně nevzdělaný a v jistém slova smyslu i osamocený. K vyrovnání pozic stát občanovi umožňuje, aby si pro řízení před soudy a jinými orgány zvolil zástupce, advokáta.¹¹

Může však nastat i situace, že obviněný v trestním řízení nemá dostatek finančních prostředků na advokáta jako obhájce. V tomto případě může využít možnosti požádat soud o přidělení obhájce a náklady na tuto obhajobu pak hradí stát.

2.6 Odměna advokáta

Způsob, jakým bude vypočtena advokátní odměna za poskytnutí právních služeb, se může řídit buďto smlouvou s klientem, nebo ustanoveními vyhlášky o advokátním tarifu. Řídí-li se smlouvou s klientem, nazýváme tuto odměnu odměnou smluvní. Řídí-li se ustanovením vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, nazýváme tuto odměnu odměnou mimosmluvní.

Advokátní tarif je podzákonný právní předpis, který upravuje odměny advokátů za poskytování právních služeb. Co se rozumí právní službou je konkretizováno zákonem o advokacii, který ve svých ustanoveních stanoví, že právními službami se rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány veřejné moci, obhajoba ve věcech trestních, sepisování listin, udělování právních porad, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány

¹¹⁾ Bezplatná právní pomoc | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1903>

soustavně a za úplatu. Vznik právního zastupování (především před soudem) realizovaného advokátem má přímý vliv na způsob a výši účtování odměny za právní pomoc.¹²

Vysvětluje-li advokát klientovi způsob výpočtu odměny, buďto smluvní, nebo mimosmluvní, nesmí se uchýlovat k výmyslům a nepravdám. Tento výslovný zákaz má advokát zakotven v ustanovení v etickém kodexu advokátů, podle něhož projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie jsou věcné, střízlivé a nikoliv vědomě nepravdivé. I přes toto ustanovení etického kodexu se vyskytují advokáti, kteří argumentují například tím, že nemohou poskytnout nižší odměnu, protože jim to neumožňuje advokátní tarif. Pravdivý, slušný a otevřený přístup advokáta ke klientovi je pro dlouhodobou spolupráci vždy lepší než lež či pokus o úhradu co nejvyššího honoráře. Takové jednání advokáta vede jen ke zhoršování advokátního stavu v očích veřejnosti a také tím advokát přichází o potencionální nové klienty.¹³

Advokát je oprávněn uzavřít smlouvu o odměně s klientem kdykoli v průběhu zastupování, ba i po skončení zastupování. Teoreticky se tedy může stát, že zastupování klienta bude zprvu účtováno dle advokátního tarifu a později dle smluvní odměny.

2.7 Přísudek

Jakmile je skončeno soudní řízení rozsudkem, soud přikáže osobě, která spor prohrála, aby nahradila osobě, která je ve věci úspěšná, náklady řízení. Jedná se o tzv. přísudek. Přísudek soudy prakticky přiznávají podle úspěchu ve věci. Přísudek lze vypočítat podle různých metodik, které se liší podle toho, o jaký typ soudního řízení se jedná. Je nutné rozlišovat mezi řízením civilním, správním a trestním.

Bylo by možné říci, že přísudkem se rozumí náklady řízení, které náleží účastníkovi řízení, pokud mu soud tyto náklady řízení přizná. Roli zde hraje i domluva mezi advokátem a klientem, kteří se mohou domluvit například tak, že advokátova odměna je určena procentní sazbou z hodnoty plnění. V těchto případech bývá i ujednáno, že advokátovi náleží přísudek v plné výši.

¹²⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 86

¹³⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 96

V praktickém životě se můžeme setkat se situací, že si klient domluví s advokátem smluvní odměnu za jeden úkon právní služby, která může být vyšší než odměna za úkon právní služby dle advokátního tarifu, avšak soud přiznává práve onu náhradu nákladů řízení dle advokátního tarifu, tzn. odměnu nižší, než byla sjednána. V tomto případě rozdíl mezi částkou dle smluvní odměny a odměny přiznané soudem protistrana nenahrazuje a účastník nese náklady na své právní zastoupení sám.¹⁴

2.8 Sekce pro advokátní tarif

Považuji za důležité zmínit také sekci pro advokátní tarif, což je poradní orgán České advokátní komory, který byl zřízen usnesením představenstva České advokátní komory. Česká advokátní komora je totiž zmocněna k tomu, aby mohla zřizovat poradní orgány. Toto zmocnění plyne ze zákona o advokacii. Sekce pro advokátní tarif je tedy fakultativním orgánem České advokátní komory společně například se sekcí pro dějiny advokacie či sekcí pro právo soukromé, sekcí pro právo trestní atd.

Sekce jako poradní orgán představenstva České advokátní komory nemůže přijímat či vydávat žádná stanoviska či výklady právních předpisů. V rámci své činnosti vydává pouze nezávazná doporučení.

Dle článku 8 usnesení představenstva České advokátní komory o poradních orgánech jmenuje a odvolává předsedy sekcí představenstvo. Dále je řečeno, že sekce mají nejvýše dvacet členů. Nynější sekce pro advokátní tarif (2019) čítá 15 členů sekce a předsedu výboru sekce.

Sekce pro advokátní tarif se scházejí jednou ročně za účelem zhodnocení legislativní, studijní a jiné činnosti České advokátní komory v oboru své působnosti. Jinak se scházejí podle potřeby na žádost představenstva, kontrolní rady, kárné komise, zkušební komise, předsedy kolegia nebo předsedy příslušné sekce za účelem přijetí doporučujících stanovisek k důležitým právním a legislativním problémům v oboru své působnosti. Jednání sekce svolává její předseda, který je oprávněn na jednání přizvat i další advokáty nebo i jiné odborníky z právní praxe i teorie.¹⁵

¹⁴⁾ Co je to přísudek? – Plavec & Partners, advokátní kancelář s.r.o. [online]. [cit. 23. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.ppak.cz/co-je-to-prisudek/>

¹⁵⁾ Čl. 8 odst. 3 usnesení představenstva České advokátní komory o poradních orgánech České advokátní komory

Sekce pro advokátní tarif se již několikrát za dobu své působnosti zabývala žádostmi o stanovení maximální přípustné ceny za advokátní služby, avšak k jednotnému závěru nikdy nedošla.

3 Dějiny poskytování právních služeb a odměn za poskytování právních služeb

Dějiny udělování právních služeb a advokátního tarifu sahají v českých zemích až do období vrcholného středověku, neboť právě z tohoto období pocházejí první dochované prameny, ve kterých se autoři zmiňují o odměně, která náležela tehdejším advokátům, známým v té době jako *řečníci*.¹⁶

První advokátní tarify se začaly objevovat v období měny grošové. Nejstarší sazba, která je zmiňována k roku 1375 uvádí, že řečníkovi náležela odměna ve výši dvou grošů z deseti kop grošů.¹⁷

Velmi podstatné pro tehdejší advokáty – řečníky byly také tresty v případě překročení stanovených sazeb, kdy nejnižším trestem byla pokuta 10 kop grošů a nejvyšším trestem bylo vypovězení z města.¹⁸

3.1 Odměny advokátů v letech 1848–1950

Pro pochopení vývoje advokacie a advokátního tarifu je nutné stanovit jednotlivé periody vývoje advokacie a s nimi také advokátního tarifu. Jedním obdobím je doba mezi roky 1848–1918 a následně doba v letech 1918–1950, případně 1918–1948. Rozdělení v roce 1918 souvisí zejména se samotným státoprávním vývojem Československa, neboť v oblasti advokacie samotné se pokračovalo v tradici advokátního povolání, které mělo v tehdejší společnosti značný význam a jeho zastánci se těšili společenské úctě. Naopak rokem 1950 či 1948 končí etapa vývoje advokacie v českých zemích, kdy advokacie ztrácí svůj podnikatelský ráz a stává se postupně pouhým poskytovatelem služeb státu a veřejnosti, kdy práce advokáta je zejména prací pro budování socialismu v tehdejší Československu.

3.2 Řád advokátský z roku 1868

Ani právní úprava z roku 1868, která je pokládána za první moderní právní úpravu advokacie v českých zemích, neupravovala věci týkající se odměn advokátů, neboť odměna byla stanovena jako „*míra odměny za čas a práci advokátovu v rozepřích civilních, neumluví-li se o ní strana s advokátem, ustanoví se, pokud*

¹⁶) KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 20

¹⁷) HLAVÁČEK, Ivan. Základy pomocných věd historických pro historiky. 3. přeprac. vyd. Praha: SPN, 1974, str. 163

¹⁸) KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 20

*možné tarifou, kteráž se vydá způsobem zákonodárství, jak mile nový řád soudu civilního nabude platnosti; což se týče položek, které nejsou v tarifě, bude platiti to, co v zákoně ustanoveno o smlouvě námezdní.*¹⁹

Přestože by se mohlo zdát, že tehdejší advokáti neměli žádného důvodu domáhat se tarifu a že jim léta trvající smluvní volnost vyhovovala, dobové prameny hovoří o pravém opaku. V Čechách například vrátil Vrchní soud zemský dne 5. listopadu 1877 pod č. 30076 výboru komory její návrh s odůvodněním, že „neshledává čeho naříditi o tomto přeloženém tarifu.“²⁰

Zajímavostí je, že řád advokátský z roku 1868 konstatoval, že „kdo chce provozovati advokátství v královských zemích v radě říšské zastoupených, nemá potřebi, aby byl jmenován od úřadu, nýbrž náleží mu toliko prokázati se, že vyplnil výminky a že je zapsán do listy advokátské.“²¹

3.3 Zákon a nařízení z roku 1890

Výrazně se otázka advokátního tarifu začala projevovat v normotvorbě v roce 1890, kdy 26. března daného roku byl ve Vídni císařem Františkem Josefem I., ministerským předsedou a ministrem vnitra Eduardem Taaffem a ministrem práv Friedrichem Schönbornem podepsán zákon 58/1890 ř.z., kterým byl tehdejší ministr práv Friedrich Schönborn zmocněn, aby vydal tarif pro výkony advokátů a jejich kanceláří v soudním řízení. K vydání tohoto tarifu došlo již 25. června 1890.

Uvozovací zákon č. 82/1890 ř. z. zůstal v účinnosti až do rozpadu Rakouska-Uherska a v pěti paragrafech stanovoval základní zásady pro výkon advokacie a advokátní tarif. Mezi tyto základní zásady patřilo také subsidiární použití tarifu s výhradou práva volné úmluvy a s výhradou soudcovského práva zkoumati potřebu a účelnost jednotlivých úkonů advokátů. Advokátní tarif se v těchto pěti paragrafech vztahoval také na notáře, a to v případech, pokud pro provedené úkony nebyla položka v notářském tarifu.²²

¹⁹⁾ Text advokátního řádu z roku 1868, jakož i advokátního tarifu z roku 1890, přináší Balík, Stanislav – Keller, Radek: Tradice advokacie v českých zemích. Vybrané právní předpisy o advokacii z let 1868–1948, Bulletin advokacie (zvláštní číslo), Praha 1995

²⁰⁾ Právník, 1877, str. 858

²¹⁾ Řád advokátský č. 96/1868 ř.z. ze 6. července 1868, § 1

²²⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 22

Zároveň je také nutné zmínit, že v prvním paragrafu zákona č. 82/1890 ř. z. se uvádí skutečnost, že právo volné úmluvy odměny mezi advokátem a jeho klientem není advokátním tarifem nijak dotčeno. Neméně důležitým bylo také právo soudu zvýšit tarifní odměnu advokáta, která byla tehdy vyplácena ve zlatých a v krejcarech. Dalším podstatným ustanovením bylo ustanovení tzv. místních tarifů, kdy výše advokátního tarifu byla rozdílná podle místa. Původně byly stanoveny pouze tři tarifní třídy, kdy v první (nejvyšší) třídě byla pouze Vídeň jako hlavní město a místa ležící v bezprostředním okolí Vídně. Ve druhé třídě byla již zařazena Praha a později do ní bylo zařazeno také Brno. Následně v letech 1897 a 1909 přibyla do druhé tarifní třídy také lázeňská města Karlovy Vary a Mariánské Lázně.²³

Do diferenciaci výše advokátního tarifu se následně promítla také skutečnost, kdo samotný úkon činil, tedy zdali jej činil advokát, kandidát advokacie nebo kancelářský zřízenec. Před začátkem první světové války byl advokátní tarif nejčastěji měněným právním předpisem upravujícím advokacii jako celek. Takřka každoročně byla měněna výše pracovních poplatků, cestovních poplatků nebo poplatků za vzdálení se a poplatky manipulační.

V roce 1890 „advokátovi náležela první třída na železnicích a parnicích, dvouspřežný vůz a za každou bez povozu vykonanou, třeba jen počatou půl hodiny cesty náhrada jeden zlatý. Kandidátovi advokacie II. třída na železnicích, I. třída na parnicích, jednospřežný vůz a za každou bez povozu vykonanou, třeba jenom počatou půlhodinu náhrada 75 krejcarů. Jinému zřízenci II. třída na železnicích, II. třída na parnicích, a může upotřebiti spojení poštovských, tramwayových a dostavníkových, a není-li spojení takového, užiti může jednospřežného vozu, a za každou bez povozu vykonanou, třeba jenom počatou půl hodiny cesty náhrada 50 krejcarů.“²⁴

3.4 Nařízení ministra práv z roku 1897

Druhým vydaným advokátním tarifem ministra práv byl říšský zákon vydaný pod číslem 293/1897 ze dne 11. prosince 1897. Nově vydaný advokátní tarif však nijak nezasahoval do práva volné úmluvy odměny, která byla stále vyplácena ve zlatých a krejcarech. Tento advokátní tarif se od svého vydání

²³⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 23

²⁴⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 23

setkal s nespočetnou odbornou kritikou ze strany advokátů, neboť advokátům byla velmi často ze strany soudů krácena výše přiznaných nákladů a výše odměn.²⁵

Poslední nařízení ministra práv o novém advokátním tarifu pochází z roku 1909, kdy byla vydána novela advokátního tarifu pocházející z 3. června 1909 jako říšský zákon 82/1909. Novela zavedla sazebník v korunách a haléřích, kdy byl nahrazen předešlý sazebník ve zlatých a krejcarech. Tarif z roku 1909 se svými tříadvaceti paragrafy je z výše zmíněných tarifů nejrozsáhlejší a nejpreciznější. Tato podoba advokátního tarifu zůstala v platnosti až do pádu Rakouska-Uherska po první světové válce, tedy do pádu mocnářství.

3.5 Období první Československé republiky

V nově vzniklém československém státě byl advokátní tarif upraven nařízením vlády č. 498/1919 Sb. z. a n. a následně zákonem č. 78/1921 Sb. z. a n. Po dalších dvou letech došlo k novelizaci právní úpravy vládním nařízením č. 95/1923 Sb. z. a n., kterým se ustanovují sazby advokátů a jejich kanceláří.

Dalšího vývoje se advokátní tarif dočkal až o devět let později vládním nařízením č. 170/1932 Sb. z. a n. Advokátní tarif z roku 1932 platil až do 31. prosince roku 1950. Významným krokem v oblasti advokátního tarifu byla dvouprocentní daň z obrátu z tarifních položek i proti odpůrci. Vládní nařízení z r. 1932 opustilo rozdíl odměny podle místa úkonu, avšak převzalo například rozdělení odměny podle toho, kdo úkon učinil. Vládní nařízení ponechalo v platnosti nárok advokáta na přísudek ve vlastní věci a v nezměněné podobě i možnost mimořádného zvýšení odměny. Podle citovaného vládního nařízení *soud jest povinen zkoumati, zda výkonu bylo zapotřebí a zdali byl účelný*; odměna náleží jen tehdy, je-li podání také formálně a jazykově správně upraveno.²⁶

Lze považovat za zajímavost, jaké byly příjmy advokátní kanceláře v roce 1933. Příjmy se odvíjely, jako je tomu i v současné době, i od velikosti kanceláře.

Podle údajů uveřejněných v časopise Česká advokacie v roce 1934 pod názvem *Průměrné provozovací poměry a výsledky v praxi advokátní v roce 1933*, měl činit čistý roční příjem kanceláře, která zaměstnávala jednoho koncipienta

²⁵⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 24

²⁶⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 25

a dvě až tři pomocné síly, 45 000–55 000 Kč. Malá advokátní kancelář, za kterou mohla být pokládána kancelář bez advokátního koncipienta, měla čistý roční příjem 25 000–33 000 Kč. Velká advokátní kancelář, kde je zaměstnáno více koncipientů a více asistentů, měla hrubý příjem a čistý výnos *podle známek projednávaných věcí*.²⁷

3.6 Advokacie v letech totality

Po únorovém převratu v roce 1948 přichází, stejně jako do celé řady profesí v tehdejší Československu, stagnace a úpadek. Advokacie po roce 1948 neměla jasně určenou cestu, kterou se měla ubírat. V podstatě neexistovala žádná ucelená koncepce, která by se měla naplňovat, ani jednotlivé kroky, které by k jejímu naplnění směřovaly. Největší problém tak měla advokacie sama se sebou, neboť bojovala o vlastní autonomii, nezávislost a zachování své primární role, kterou zastávala nejen v předválečném Československu, ale také v Rakousku-Uhersku.²⁸

Obecně lze říci, že léta 1948–1989 znamenají všeobecný úpadek práva a právnictví. Tato léta nemohla v takovém dobovém kontextu než jasně určit i cesty, jimiž se měla ubírat advokacie. „*Kde nikdo nic neví a nikdo není nic, tam jen moc může a smí. Nevládné mocí práva, vládné právem moci, a pak je právem všechno, nač moc stačí,*“²⁹ napsal filosof Josef Šafařík a jeho slova jako by byla ulitá na úlohu práva a chápání spravedlnosti v komunistickém státě. Vedoucí úloha jedné politické strany ve společnosti i ve státě degradovala parlament na pouhý nástroj této strany. Parlament tedy fakticky nevykonával kontrolu státní správy. Pokud lze o nějaké kontrole tehdejšího parlamentu nad výkonnými orgány vůbec mluvit, šlo o kontrolu vcelku jen formální.³⁰

Pokračující přebírání moci komunistickou stranou znamenalo postupnou degradaci různých právních odvětví, a to včetně advokacie, která se stala pouhým nástrojem pro výkon státní správy.

²⁷⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 25

²⁸⁾ KELLER, Radek, ed. Česká advokacie v dobách zkoušky: (právní předpisy o advokacii z let 1948–1994). Praha: Česká advokátní komora, 1995, str. 3–4

²⁹⁾ ŠAFAŘÍK, Josef. Cestou k poslednímu. Brno: Atlantis, 1992. ISBN 80-7108-021-7, str. 50

³⁰⁾ HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 501

Prvním poučným právním předpisem, který upravoval odměnu advokátů bylo vládní nařízení z 18. května 1948 vydané pod č. 135/1948 Sb., o odměnách obhájců v řízení před mimořádnými lidovými soudy. Květnové nařízení přisuzovalo obhájci odměnu ve výši 200 až 800 Kčs v závislosti na délce jednání a složitosti případu, zároveň v odměně byla zahrnuta i odměna za přípravu hlavního přelíčení a písemná podání, která byla učiněna v jeho průběhu. Na druhou stranu bylo možné přiznat také náhradu vyšší, pokud se jednalo o řízení zcela mimořádného rozsahu.

Definitivní tečkou za advokací Rakouska-Uherska a první republiky byl zákon č. 322/1948 Sb.

Diktaturu proletariátu v čele s komunistickou stranou a prezidentem Klementem Gottwaldem lze považovat za pochmurné období, neboť z advokacie se stalo povolání nesvobodné. V komunistickém období vešly v platnost čtyři zákony, které přímo kopírovaly svou dobu. Zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii zlikvidoval samostatné advokátní kanceláře a samosprávné advokátní komory. Poslání advokacie bylo definováno v ustanovení § 1 onoho zákona jasně: „*Advokáti jsou povinni přispívat k zachování a upevnění lidově demokratického právního řádu a napomáhat státním orgánům při provádění zákonů...*“

Advokacie mohla být následně vykonávána pouze v krajských sdruženích advokátů, ve kterých byli organizováni všichni advokáti pod přímým dohledem krajských soudů. Podstatnou podmínkou pro členství v krajském sdružení advokátů bylo kromě československého občanství také nutnost být státně spolehlivý a oddaný socialistickému zřízení státu.

Zákon byl nahrazen zákonem o advokacii č. 114/1951 Sb. V tomto zákoně se komunistický režim vskutku našel. Byla to další rána do zad advokacie. V ustanovení § 1 téhož byly úkoly advokacie popsány následovně: „*Advokacie poskytuje právní pomoc socialistickým právníkům osobám, jiným společenským organizacím, orgánům státní správy a občanům, hájí jejich zájmy v souladu se zásadou materiální pravdy a se zájmy společnosti a tím přispívá k upevnování socialistické zákonnosti.*“³¹

Nejpodstatnější skutečností však bylo, že advokátem mohl být pouze občan oddaný a občansky bezúhonný. Velkou novinkou byla také skutečnost, kdy

³¹⁾ Zákon č. 114/1951 Sb. Zákon o advokacii. Zákony pro lidi – Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 14. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1951-114>

ministr spravedlnosti mohl prominout splnění podmínek pro výkon advokátní praxe, kdy nebylo nutné mít právnické vzdělání a mít složenou odbornou zkoušku.

Úkoly advokacie plnily pracovní kolektivy – advokátní poradny. Tyto advokátní poradny byly právnické osoby a byly tvořeny vedoucím poradny, advokáty, koncipienty a ostatními zaměstnanci. Odměny za úkony právní poradny náležely pouze advokátní poradně, přičemž sazby odměn stanovil ministr spravedlnosti, v té době Štefan Rais, nařízením. Pravděpodobně nejzásadnějším ustanovením tohoto zákona č. 114/1951 Sb. je ustanovení § 31, které stanoví, že „*Soukromý výkon advokacie je vyloučen; nikdo není oprávněn poskytovat právní pomoc výdělečně.*“ Advokáti se stali pouhými zaměstnanci komunistického systému. Zaměstnanci advokátních poraden také již nebyli vybíráni na základě zkušeností, dovedností nebo dosaženého vzdělání, ale hlavním kritériem byly osobní sympatie a zejména oddanost socialistickému zřízení.

Výraznější proměny se zákon o advokacii nedočkal ani v roce 1975, kdy byl vydán nový zákon o advokacii jako zákon č. 118/1975 Sb.

Zákon o advokacii z roku 1975, uvedený pod číslem 118, byl ze všech zákonů komunistické doby nejpodrobnější, avšak ve svých myšlenkových prohlášeních zůstal nepozměněn. Co se prospěchu advokáta týče, ustanovení § 5 stanovilo, že: „*Advokáti nesmějí v souvislosti s poskytováním právní pomoci získat pro sebe ani pro jiného neoprávněný prospěch.*“ ... „*Právní pomoc se poskytuje za odměnu, jejíž výše je stanovena sazebníkem. Sazebník vydává ministerstvo spravedlnosti po dohodě s příslušnými ústředními orgány. Odměna náleží krajskému (městskému) sdružení advokátů, jehož je advokát členem.*“³²

O kvalitě komunistické normotvorby svědčí také podoba advokátního tarifu, který byl v letech 1948–1989 opakovaně měněn, pozměňován. Pokud jej porovnáme například s advokátským řádem z období Rakouska-Uherska, dojdeme k neuvěřitelným rozdílům, kdy rakousko-uherský právní předpis zůstal v platnosti takřka 80 let. Oproti tomu zákony z dílny tehdejších normotvůrců byly měněny s roční pravidelností, a to nejen kvůli změnám společenských poměrů, ale zejména pro samotnou nefunkčnost a neefektivnost právních předpisů o advokacii. Z uvedeného jasně plyne, že komunistické zákonodárství nebylo kvalitní.

³²⁾ Ustanovení § 11 zákona č. 118/1975 Sb. o advokacii

3.7 Podoba advokátního tarifu po roce 1989

Po listopadové změně v roce 1989 přichází do advokacie prováděcí vyhláška 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci. Již tato prováděcí vyhláška rozlišuje mezi smluvní a mimo-smluvní odměnou, kdy smluvní odměnou bylo možné sjednat odměnu hodinovou, paušální částku či odměnu podílovou. Jediným omezením v podílové odměně bylo 20 % hodnoty věci a mohla být sjednána pouze v případě, kdy výsledek řízení před soudem nebo jiným orgánem byl značně nejistý. Na podílovou odměnu měl advokát nárok pouze v případě, že klient měl ve věci úplný nebo podle míry úspěchu jen částečný úspěch.

Využívání podílové formy odměny bylo značně problematické zejména v 90. letech minulého století, kdy byla vyřizována celá řada restitučních sporů, jejichž úspěch byl značně nejistý a celá věc značně problematická. Advokátní tarif z roku 1990 byl zrušen až současnou platnou právní úpravou.

4 Prameny novodobé právní úpravy

Prameny advokátního tarifu nelze omezit pouze na jeden právní předpis, kdy veškerou problematiku (nebo její podstatnou většinu) zahrneme do jednoho právního předpisu. Právě naopak.

Právní úprava advokátního tarifu čerpá jako jeden ze svých hlavních pramenů již z ústavněprávních předpisů, zejména ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. K úpravě advokátního tarifu zde použijeme čl. 28 Listiny základních práv a svobod, kde je stanoveno právo na spravedlivou odměnu. Mám-li čerpat z hlavních pramenů právní úpravy advokátního tarifu, pak nemohu opomenout zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii. Společně s výše uvedenými musí pozornost patřit také procesním právním předpisům, zejména pak zákonu č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a zákonu č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Rozhodně nemohu opomenout vyhlášku č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb. Pozornosti předkládané diplomové práce by neměla uniknout ani již zrušená vyhláška č. 484/2000 Sb., kterou byly stanoveny paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v civilním řízení. Další podstatnou vyhláškou v otázce advokátního tarifu je vyhláška č. 244/1996 Sb., kterou se vydává advokátní kárný řád. Samozřejmě musím zmínit i vyhlášku č. 275/2006 Sb., kterou se stanoví způsob zjišťování příjmových a majetkových poměrů žadatele o určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí advokátních služeb za sníženou odměnu nebo bezplatně.

Podstatnou součástí pro vývoj advokátního tarifu jsou stavovské předpisy. Těmi hlavními jsou usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 31. 10. 1996, které bylo vydáno jako č. 1/1997 Věstníku, pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky. Dále je to také usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 8. 11. 1999, č. 9/1999 Věstníku, o dokumentaci advokáta při poskytování právních služeb. Dalším stavovským předpisem je usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 28. 6. 2004, č. 7/2004 Věstníku, o provádění úschov. Neopomenutelným stavovským předpisem je také usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 11. 9. 2008 jako č. 2/2008 Věstníku, proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Česká právní úprava zná více možností, jakými se klient stává klientem advokáta. Nejběžnějším způsobem, jakým vzniká vztah klient–advokát, je situace, kdy klient přijde osobně za advokátem z vlastní iniciativy a vzniká tak smluvní vztah. Další možností je situace, kdy je advokát ustanoven soudem.

4.1 Vyhláška ministerstva spravedlnosti z roku 1996

Jedná se o advokátní tarif, jenž byl schválen dne 4. června 1996, účinný je od 1. 7. 1996 do současnosti. Advokátní tarif lze označit za obecný právní předpis, co se odměňování advokátů týče.

Až do května roku 2013 platila na území České republiky speciální přísudková vyhláška. Na základě této vyhlášky byli advokáti odměňováni v případě, že zastupovali klienta v civilním řízení. Tato vyhláška, jak budu v rámci diplomové práce dále popisovat, byla zrušena. Po zrušení oné vyhlášky platí advokátní tarif opět pro všechny typy soudních řízení. Advokátní tarif můžeme běžně rozčlenit na šest částí:

- 1) Obecná ustanovení, která především stanoví, že odměna advokáta za poskytnuté právní služby se řídí podle smlouvy advokáta s klientem. Teprve není-li takové smlouvy, je odměna vypočítána podle advokátního tarifu. Zároveň je stanoveno, že pokud dojde v soudním nebo jiném řízení k přiznání náhrady nákladů tohoto řízení, jsou náklady vypočítány vždy podle advokátního tarifu, a to i v případě, že by odměna advokáta měla být podle smlouvy vyšší. Na to je advokát povinen svého klienta upozornit.
- 2) Druhá část advokátního tarifu stanoví, že odměna advokáta může být buďto mimosmluvní neboli tarifní, nebo smluvní. Ke smluvní odměně vyhláška stanoví pouze to, že je stanovena podle počtu hodin poskytování právních služeb. Nezakazuje ani odhad ceny advokátní služby, který může být později upřesněn. Tarifní odměna se určuje podle právních úkonů, jež činí advokát. Tyto úkony jsou přesně specifikovány v ve vyhlášce o advokátním tarifu. Za jeden úkon právní služby je stanovena přesná cena, která se liší podle výše pohledávky nebo ceny práva. Nejnižší sazba za jeden úkon právní služby je 300 Kč, jde-li o výši plnění do 500 Kč. Naopak nejvyšší sazba za jeden úkon právní služby činí 48 300 Kč + 40 Kč za každých dalších 100 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 000 Kč. Vyhláška také stanoví určité výjimky

při výpočtu odměny ve specifických záležitostech, stejně jako umožňuje v mimořádně složitých případech odměnu zvýšit až na trojnásobek, či ji naopak snížit.

- 3) Náhrada za promeškaný čas a náhrada hotových výdajů. Vyhláška stanoví, že kromě odměny má advokát právo i na úhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas. Mohou jimi být například soudní a jiné poplatky, náklady na pořízení kopií, posudky, výdaje na cestovné a telekomunikační poplatky. Jestliže se s klientem nedohodne jinak, náleží mu paušální náhrada ve výši 300 Kč za jeden úkon právní služby. Taktéž mu náleží náhrada za promeškaný čas mimo jeho sídlo či za zpoždění jednání soudu, a to 100 Kč za každou i jen započatou půlhodinu, ledaže se opět s klientem dohodne jinak.
- 4) Osvědčení o registraci plátce DPH.³³ Aby byla advokátu přiznána i náhrada za odvedenou daň z přidané hodnoty, musí soudu či jinému orgánu předložit osvědčení o své registraci plátce této daně.
- 5) Zvláštní ustanovení o náhradě nákladů řízení, které platí pro tzv. formulářové spory do částky 50 000 Kč.
- 6) Ustanovení přechodná a závěrečná.

4.2 Nález ústavního soudu ve věci zrušení vyhlášky

Rozhodně musím zmínit vyhlášku ministerstva spravedlnosti ze dne 18. prosince 2000 č. 484/2000 Sb., kterou se stanovila paušální sazba odměny za zastupování účastníka advokátem, pokud se rozhodovalo o náhradě nákladů v občanském soudním řízení, avšak byla zrušena nálezem Ústavního soudu ČR. Byla zrušena dne 17. dubna 2013 nálezem spisové značky Pl. ÚS 25/12.

Ústavní soud totiž obdržel návrh dostatečného množství senátorů podle článku 87 odst. 1 písm. b) Ústavy České republiky a podle § 64 odst. 2 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, na zrušení výše zmíněné vyhlášky ministerstva spravedlnosti, kterou se mění vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif. Dle názoru ústavního soudu tato vyhláška zcela opomíjela časovou i právní náročnost sporu. Ústavní soud konstatoval,

³³⁾ Daň z přidané hodnoty

že náhrady nákladů právního zastoupení jsou často nepřiměřené obsahu sporu a povaze věci. Aplikace této přísudkové vyhlášky se tak dle názoru pléna dostávala do rozporu s principy materiální spravedlnosti a právního státu.

4.3 Odměna advokáta dle platného advokátního tarifu

Způsob určení výše odměny pro advokáta za poskytované právní služby, poradenství a další advokátovy nároky stanoví v současné době především advokátní tarif. Ten je do určité míry doplněn zákonem o advokacii, etickým kodexem a některými dalšími předpisy.³⁴

Advokát je podnikatel a výkon advokacie je zásadně úplatný, neboť cílem podnikatele je mimo jiné zisk. Definicí podnikatele nalezneme v občanském zákoníku, tedy zákoně č. 89/2012 Sb. Dle zákona o advokacii se advokacie vykonává zpravidla za odměnu. Advokát také může předem žádat zálohu, která musí být přiměřená. Přiměřenosti advokátní odměny budu věnovat dostatečnou pozornost.

Způsob určení odměny a náhrad advokáta, jakož i určení jejich výše, je zákonem svěřeno ministerstvu spravedlnosti, které tak činí po vyjádření České advokátní komory vyhláškou. V současné době se jedná o advokátní tarif. Tato vyhláška nahradila předchozí úpravu odměny za poskytování právní pomoci, kterou byla pro advokáty vyhláška č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci, ve znění vyhlášky č. 573/1990 Sb. Na advokátní tarif doléhá přísně vzato i Listina základních práv a svobod, a to především článek 28 Listiny, který garantuje zaměstnancům právo na uspokojivé pracovní podmínky a také právo na spravedlivou odměnu za odvedenou práci.³⁵

Advokát má na základě zákonného zmocnění plynoucího ze zákona o advokacii v souladu s příslušnými ustanoveními advokátního tarifu vůči svému klientovi právo na odměnu za vykonanou práci, tedy za poskytování právních služeb a náhradu nákladů s poskytováním právních služeb spojených. Advokátní tarif rozeznává odměnu smluvní a mimosmluvní, přičemž preferuje odměnu smluvní a ponechává na svobodné vůli advokáta a jeho klienta, jakým způsobem si smlouvou upraví vzájemné vztahy při poskytování právních služeb. Tímto způsobem

³⁴⁾ PELIKÁN, Martin. Shrnutí předpisů o advokacii. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9, str. 75 a následující

³⁵⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 523–525

lze tedy řešit i otázky výše, splatnosti odměny a náhrad za poskytnuté právní služby. Není-li sjednána výše odměny mezi advokátem a klientem, nebo je-li tato dohoda neplatná, použije se ustanovení advokátního tarifu o mimosmluvní odměně. Advokátní tarif ve svých ustanoveních o mimosmluvní odměně řeší především otázky spojené s výší odměny. Splatnost odměny není v advokátním tarifu výslovně vyřešena. Vyhláška o advokátním tarifu stanoví, že se advokátní odměna řídí prvotně jeho smlouvou s klientem. V tomto případě můžeme mluvit o smluvní odměně. V případě, že není odměna advokáta dohodnuta na základě smlouvy, řídí se ustanoveními vyhlášky o mimosmluvní odměně. Pokud výše odměny závisí jen na rozhodnutí soudu, jedná se též o odměnu mimosmluvní, tedy odměnu určenou na základě advokátního tarifu. Také pokud se jedná o advokáta, kterého ustanoví soud, použijí se pro výpočet odměny advokáta ustanovení o odměně mimosmluvní.³⁶ Mohu tedy konstatovat, že advokátní odměna za poskytnuté právní služby se řídí prvotně smlouvou s klientem a až poté ustanoveními advokátního tarifu o mimosmluvní odměně.

Z hlediska interpretace advokátního tarifu je nutné definovat, co se rozumí poskytováním právních služeb. Poskytováním právních služeb se rozumí podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o advokacii zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajobu v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci.³⁷

Zda je či není odměna za zastupování účastníka řízení advokátem za náklad řízení hovoří též ustanovení advokátního tarifu. Odměna za zastupování účastníka řízení advokátem v řízení před soudy nebo jinými orgány veřejné moci je považována za jeden z druhů nákladů řízení.³⁸

Možnost ustanovení advokáta soudem je řešena též ustanovením advokátního tarifu. Ustanovení advokáta je však, co se týče právních předpisů, značně roztrženo. Jedná se například o ustanovení § 30 odst. 2 občanského soudního řádu, ustanovení § 39 trestního řádu nebo ustanovení § 35 odst. 7 soudního řádu správního. Z hlediska interpretace je nutné odměnu pro ustanoveného

³⁶⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 523–525

³⁷⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 523–525

³⁸⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 523–525

advokáta vykládat tak, že ustanovenému advokátovi náleží za zastupování účastníka v řízení před soudy odměna ve výši stanovené podle ustanovení advokátního tarifu o mimosmluvní odměně.³⁹

Můžeme se také setkat s odměnou fixní, více známou jako odměna paušální. Paušální odměna stanoví přesně danou částkou, která nemusí být sjednána pouze pro jednu konkrétní právní věc, ale může být sjednána i pro více právních věcí, ve kterých advokát bude klientovi poskytovat své právní služby. Protože však advokát předem nezná obsahovou a časovou náročnost jednotlivých případů, je v praxi sjednání tohoto druhu odměny méně časté.⁴⁰

Odměnu za určitou časovou jednotku nazýváme odměnou časovou. Ve většině případů se jedná o hodinu. V praxi probíhá výpočet tak, že na základě práce, kterou advokát skutečně vykonal, se vynásobí počet časových jednotek, tedy nejčastěji hodin a stanovená hodinová odměna advokáta. Při kontaktu s advokátem se klient nejčastěji v praxi setká právě se sazbou hodinovou, podle které se od sebe vzájemně odlišují i jednotlivé advokátní kanceláře. Dle advokátních předpisů má advokát právo na odměnu za každou započatou časovou jednotku, tedy nejčastěji hodinu, což je samozřejmě možné v zájmu klienta upravit ve smlouvě. Smluvní vztah je založen na volnosti, což se projeví i ve smlouvě o odměně. Lze totiž určit částku, kterou smluvní hodnota nesmí přesáhnout. Časová odměna má určitou výhodu v tom, že přesně odráží skutkovou i právní složitost konkrétního případu. Na druhou stranu je pak nevýhodou obtížná prokazatelnost přesné délky, již advokát vynaložil na řešení určité situace.⁴¹

Dalším typem odměny je odměna podílová. Podílová odměna je odvozena od určité majetkové hodnoty, jež se vztahuje ke konkrétnímu právnímu případu. Odvíjí se tedy od konkrétní hodnoty věci, jež je předmětem poskytování právních služeb, nebo od celkového výsledku věci. Česká právní úprava advokátních předpisů není sjednávání tohoto druhu odměny nakloněna. Na podílovou odměnu je nahlíženo ostražitě a je akceptována pouze za předpokladu, že je prokazatelně přiměřená, nebo jsou-li pro sjednání podílové odměny důvody

³⁹⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 523–525

⁴⁰⁾ Odměna advokáta a způsoby jejího určení | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odmena-advokata-a-zpusoby-jejeho-urceni/a-39/>

⁴¹⁾ Odměna advokáta a způsoby jejího určení | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odmena-advokata-a-zpusoby-jejeho-urceni/a-39/>

zvláštního zřetele hodné, zejména důvody sociální či majetkové. Výsledkovou odměnu je možné výjimečně sjednat například při sporech o náhradu škody z pracovních úrazů, při sporech o výživné mezi zletilými osobami i při jiných majetkových sporech, kde schopnost žadatele o právní službu uhradit odměnu je zcela nebo z větší části odvislá od výsledku sporu a kde by nemožnost sjednat výsledkovou odměnu bránila v přístupu k právu. *Pactum de quota litis*, jak je označována podílová odměna z výsledku věci, je v mnoha zemích zakázána, protože se zdá býti neetickou. Na druhou stranu například v USA je sjednávání podílového druhu odměny hojně využíváno.⁴² Ale v poslední době je i ve Spojených státech sjednávání podílové odměny kritizováno, a to především z řad odborníků. Zastávají názor, že podílová odměna zatěžuje soudy spory, které nejsou významné, a to jen z toho důvodu, aby si advokátní kancelář zvýšila příjmy, neboť honoráře kanceláře jsou smlouveny velice vysokým podílem.⁴³ Využívání podílové odměny za hranicemi České republiky budu věnovat dostatečnou pozornost.

V neposlední řadě se můžeme setkat s odměnou, která je založena na tom principu, že advokát účtuje klientovi odměnu za zpravidla každý měsíc po dobu, po kterou probíhá zastupování klienta bez ohledu na to, kolik úkonů či hodin ve skutečnosti za daný měsíc vykoná. Tento druh odměny může být pro advokáta na jednu stranu velice výhodný, a to za předpokladu, že jeho klient není náročný, nebo také extrémně nevýhodný. V druhém případě by však právní pomoc byla dříve či později ze strany advokáta vypovězena.

Klient má možnost v rámci smluvní odměny sjednat si s advokátem též odměnu za vyřízení věci. Ta spočívá v tom, že se advokát domluví s klientem, že bude zaplacen určitá částka za určitou službu. Například konkrétní částka za sepsání konkrétní darovací smlouvy nebo třeba rozvodu manželství.

Je nutné zmínit, že uvedené druhy smluvních odměn je možné kombinovat. Může tedy nastat situace, že ač byla ujednána paušální odměna, v případě mimořádného úspěchu advokáta v konkrétní věci může být odměna vyšší než odměna vyčíslená předem.

---

⁴²⁾ Odměna advokáta a způsoby jejího určení | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odmena-advokata-a-zpusoby-jejeho-urceni/a-39/>

⁴³⁾ Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Copyright ©[cit. 14. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/files/180/BA_00_Z1.pdf

4.4 Právní úkon

Právním úkonem by se dala označit jednotka právní služby, za kterou je advokát oprávněn si účtovat svou odměnu. Je tedy dobré specifikovat, co je advokátním tarifem považováno za právní úkon. Advokát je oprávněn účtovat si odměnu v plné výši nebo ve výši jedné poloviny. V tomto případě hovoříme o tzv. půl úkonu.⁴⁴

Za právní úkon účtovatelný v plné výši lze tedy dle advokátního tarifu považovat:

- 1) Převzetí a přípravu zastoupení nebo obhajoby klienta.
- 2) První poradou s klientem, kde podle praxe kárného senátu nehraje roli délka první porady s klientem. Je ovšem sporné, zda lze za první poradou s klientem hodnotit například telefonickou konzultaci. Myslím si, že by mohl nastat problém při dokazování takovéto porady, a proto, dle mého názoru, není možné považovat telefonickou konzultaci za první poradou s klientem. Jediné možné řešení by mohlo být sejít se po telefonické konzultaci s klientem a nechat potvrdit potvrzení o telefonické konzultaci.
- 3) Další poradou s klientem, která přesahuje jednu hodinu. Pokud se nejedná o první poradou s klientem dle výše zmíněného bodu, musí další poradou s klientem přesahovat jednu hodinu, aby byl advokát oprávněn si tento úkon právní služby naučtovat jako odměnu.
- 4) Písemné podání soudu nebo jiného orgánu týkající se věci samé. V tomto případě se nejtypičtěji jedná o návrh na zahájení řízení, tedy žalobu nebo například vyjádření se k žalobě. Aby byl tento úkon účtovatelný a považovaný tak za právní úkon dle advokátního tarifu, je nutné, aby se jednalo o podání, které směřuje k rozhodnutí soudu ve věci samé, a ne pouze k rozhodnutí o věci s řízením související. Za tento úkon tedy není možné považovat například žádost o propuštění z vazby nebo stížnost proti rozhodnutí o vazbě. I toto podání je sice advokát oprávněn si účtovat, ovšem pouze jako půl úkon.

⁴⁴⁾ HULVA, Tomáš. Přehled judikatury ve věcech vyúčtování služeb advokátem: výklad předpisů, judikatura, kalkulátory. Praha: ASPI, 2007. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-217-4, str. 21–23

Zajímavostí je, že podle kárné praxe není možné považovat za právní úkon dle tohoto bodu písemně zpracovanou závěrečnou řeč obhájce.

Jako příklad úkonu dle tohoto bodu bych uvedl trestní oznámení, stížnost poškozeného proti usnesení o odložení věci, vyjádření podezřelého, návrh na podmíněné zastavení trestního stíhání, stížnost proti rozhodnutí státního zástupce, kterým se zamítá návrh na podmíněné zastavení trestního stíhání, vyjádření se k obžalobě, návrh na zastavení trestního stíhání, návrh na postoupení věci, vyjádření se ke stížnosti pro porušení zákona, žádost o milost a mnoho dalších úkonů.

- 5) Účast při vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení, a to za každé dvě započaté hodiny. V tomto případě se bude nejčastěji jednat o výslech například obviněného nebo svědka. V případě, že by na sebe bezprostředně navazoval výslech obviněného a výslech svědka, pro účely účtování se jedná o jediný právní úkon. Dle stanoviska České advokátní komory se považují za jeden úkon všechny vyšetřovací úkony, které jsou konány před stejným orgánem přípravného řízení, také na stejném místě a jsou skončeny v průběhu dvou hodin.
- 6) Studium spisu při skončení vyšetřování, a to za každé dvě započaté hodiny. Jedná se o tzv. nahlédnutí do spisu advokátem, jenž je pozván policií právě za účelem nahlížení. Advokát se dostaví, prostuduje spis a poté policie předá spis na příslušné státní zastupitelství.

Obecně lze říci, že advokát není limitován časem. Spis může studovat jakkoli dlouho a policie není oprávněna advokáta jakkoli časově omezovat nebo ho kontrolovat. Domnívám se však, že pokud by se jednalo o studium spisu, kde délka studia spisu by byla ve zřejmém nepoměru ke složitosti spisu, soud by požadovanou odměnu advokátovi nepřiznal a náklady by zmenšil.

- 7) Účast při úkonu správního nebo jiného orgánu veřejné moci, účast na jednání před soudy nebo jinými orgány, a to za každé dvě započaté hodiny. V tomto případě by mohla vyvstat otázka, jak se naloží s nařízenou přestávkou jednání. Odpovědí je, že jednotlivé časy jednání před a po přestávce jsou sečteny. Pokud by však bylo jednání odročeno, pak platí, že každé jednání je samostatným právním úkonem.

Pokud by šlo o přestávku mezi jednáními nepřesahující třicet minut, lze ji chápat jako promeškaný čas, za nějž náleží advokátovi náhrada 100 Kč za každých započatých třicet minut.

- 8) Sepsání právního rozboru věci. V tomto případě můžeme mluvit nejčastěji o účtování vyjádření se k žalobě, či rozboru právní věci na žádost klienta, jenž by měl nastítnit řešení nebo jeho alternativu předmětného případu.
- 9) Jednání s protistranou za každé dvě hodiny.
- 10) Návrh na vydání předběžného opatření, odvolání se proti rozhodnutí o předběžném opatření a vyjádření se k nim. Za předpokladu, že by bylo podáno jen prázdné neboli blanketní odvolání proti rozhodnutí o předběžném opatření, bylo by v rozporu s etickými pravidly advokátů účtovat toto jako právní úkon.
- 11) Dovolání, odvolání, stížnost proti rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení a vyjádření se k nim a návrh na obnovu řízení. I v tomto případě by se podle stanoviska České advokátní komory jednalo o neetické chování, pokud by bylo účtováno jako právní úkon blanketní podání.
- 12) Podnět k podání stížnosti ministru spravedlnosti pro porušení zákona a vyjádření se ke stížnosti pro porušení zákona. Naučtovat si tento právní úkon je možné jen v trestním řízení.
- 13) Sepsání listiny o právním úkonu.

Jak jsem však naznačil výše, advokát je oprávněn účtovat si za některé úkony 50 % z výše vypočtené odměny. Jedná se o úkony jako například:

- 1) Návrh na předběžné opatření. To je možné za předpokladu, že k návrhu dojde až po zahájení řízení.
- 2) Návrh na opravu odůvodnění rozhodnutí.
- 3) Odvolání proti rozhodnutí. Nesmí se však jednat o rozhodnutí ve věci samé, neboť to by bylo účtováno v plné výši.
- 4) Stížnosti a návrhy ve věcech, ve kterých je rozhodováno ve veřejném zasedání. Dále také vyjádření se k nim.
- 5) Účast při jednání, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozhodnutí.

- 6) Účast při přípravě k jednání.
- 7) Jednoduchá výzva k plnění.

V souvislosti s výše zmíněným textem, který vychází především z ustanovení § 11 advokátního tarifu, považuji za důležité zmínit i některá rozhodnutí kárného senátu České advokátní komory a judikatury soudů.

Kárný senát rozhodnutím č. K 67/97 vyslovil názor, že:

„Je kárným proviněním advokáta, jestliže při účtování v režimu mimosmluvní odměny vyúčtuje klientovi právní úkony, jež nejsou právními úkony ve smyslu § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb. či jsou těmito úkony, avšak jsou hodnoceny pouze poloviční sazbou, a advokát je vyúčtuje sazbou plnou.“⁴⁵

Kárná komise České advokátní komory také vyslovila názor, že:

„Je kárným proviněním advokáta, jestliže klientovi zaúčtuje takové právní úkony, jež provedl, jež se za právní úkony ve smyslu § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb. nepovažují.“⁴⁶

Ustanovení § 12 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb. používá neurčitého právního pojmu *časově náročný právní úkon*. Aby byl tento pojem správně interpretován, bylo nutné, aby se k němu vyjádřil Vrchní soud v Olomouci. Advokát je totiž dle tohoto ustanovení oprávněn účtovat až trojnásobek mimosmluvní odměny. Podle Vrchního soudu můžeme za úkon časově náročný považovat takový právní úkon, který advokát vykoná mimo ustálenou pracovní dobu advokátní kanceláře. Jedná se zpravidla o pozdní večerní a noční hodiny. Vrchní soud také zdůraznil, že se jedná i o soboty, neděle a státní svátky.⁴⁷

Stejně ustanovení vyhlášky, tedy ustanovení § 12 vyhlášky č. 177/1996 Sb. užívá též pojmu *mimořádná obtížnost*. Co se mimořádnou obtížností rozumí a co zároveň nerozumí nebylo poměrně dlouhou dobu jasné. Bylo nutné, aby se k tomuto pojmu vyjádřila příslušná soudní instance, v tomto případě Vrchní soud v Praze. Ten obtížnou věc definoval negativně a rozsudkem vyslovil, že se nejedná o mimořádně obtížnou právní věc jen proto, že řešení případu a její právní otázky nebylo uveřejněno a publikováno judikaturou.⁴⁸

⁴⁵⁾ JUDr. V. Horný. Z kárné praxe... Bulletin advokacie, 1999, č. 2, str. 84–87

⁴⁶⁾ Rozhodnutí kárné komise České advokátní komory ze dne 10. 4. 1998, č. K 22/98

⁴⁷⁾ Rozhodnutí Vrchního soudu čj. To 2/2001

⁴⁸⁾ Rozhodnutí Vrchního soudu čj. 6A 188/94

K otázce advokáta, zda náleží odměna za provedený právní úkon, a tím i režijní paušál i substituentovi, se výbor České advokátní komory pro advokátní tarif usnesl kladně a odkazoval na článek 13 Etických pravidel, který stanoví, že pokud není ujednáno jinak, tak mimosmluvní odměna podle advokátního tarifu náleží i substituentovi, avšak sám substituent odpovídá za výplatu odměny.

4.5 Forma dohody o smluvní odměně

Stejně jako jakékoli jiné ujednání mezi advokátem a klientem, tak i ujednání o smluvní odměně nemusí být učiněno v písemné podobě. Přísně vzato může mít uzavření dohody jakoukoli formu, například i telefonickou. Mám za to, že v praxi sjednávání funguje především tak, že advokát či koncipient sepíše jednoduchou informaci pro klienta, kde předem naznačí možnou výši smluvní odměny. Tuto psanou informaci si pak nechá potvrdit podpisem klienta.

Záleží vždy však na konkrétních advokátních kancelářích, jakou formu dohody o smluvní odměně preferují. Především velké a zahraniční advokátní kanceláře používají několikastránkové smlouvy, v nichž je vedle obsáhlého ujednání o odměně advokáta obsaženo mnoho dalších konkretizací vztahu advokáta a klienta. Například způsob ukončení právní pomoci, ujednání o nákladech řízení, informace o povinnosti mlčenlivosti, o fakturování atd.⁴⁹

Smluvená odměna, jak jsem již naznačil výše, bývá zakotvena ve smlouvě, kterou advokát s klientem uzavírá. Jedná se o inominátní smlouvu, která často nese název „Smlouva o poradenské činnosti“ nebo například „Smlouva o poskytování právních služeb.“⁵⁰

V tomto směru vydal kárný senát České advokátní komory rozhodnutí, podle kterého *„Podmínkou uzavření smlouvy o poskytnutí právní pomoci není písemná forma.“*

Toto rozhodnutí je publikováno pod číslem 11/96 ve Sbírce kárných rozhodnutí České advokátní komory.

⁴⁹⁾ Právní rádce, rok 2016, Smluvní odměna advokáta pod drobnohledem dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-65201710-smluvni-odmena-advokata-pod-drobnohledem>

⁵⁰⁾ HULVA, Tomáš. Přehled judikatury ve věcech vyúčtování služeb advokátem: výklad předpisů, judikatura, kalkulátory. Praha: ASPI, 2007. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-217-4, str. 16

Jak jsem zmínil, smlouvu advokáta s klientem o smluvní odměně můžeme nazvat například jako smlouvu o poskytování právních služeb. Její náležitosti nejsou nikde definovány, ale praxí mezi advokáty bývá to, že obsahuje jméno klienta a jeho označení, jméno advokáta a jeho označení, popřípadě jméno advokátní kanceláře a sídlo, předmět poskytovaných právních služeb, právní klient-ský vztah, způsob komunikace mezi smluvními stranami, způsob poskytování právních služeb, odměna advokáta nebo advokátní společnosti, další úhrady advokáta nebo advokátní společnosti, kalkulaci rozsahu práce, práva z vadného plnění uplatněná klientem, mimosoudní řešení sporů, ukončení právního zastupování, odpovědnost za škodu, povinnost mlčenlivosti, závěrečná ustanovení, účinnost a platnost smlouvy a v neposlední řadě také souhlas se zpracováním osobních údajů. Nesmí chybět také datum a podpisy smluvních stran.

5 Vyúčtování služeb advokátem

Advokát či advokátní koncipient si v praxi pokládají otázku, jakou odměnu si bude možno naučtovat a jak bude případ nebo problematika, kterou řeší, účtována. Na základě platných právních předpisů může advokát vyúčtovat položky, jako jsou odměna advokáta, kterou, jak jsem již zmiňoval, dělíme na smluvní a mimosmluvní, náhrada hotových výdajů, a to ať už na základě faktického vynaložení nákladů, jež advokát klientovi prokáže, nebo ve formě režijního paušálu. Dále se jedná o úhradu cestovného, náhradu za promeškaný čas a daň z přidané hodnoty.⁵¹

5.1 Advokátské náklady

Za advokátské náklady považujeme především náhradu hotových výdajů, jež musí být účelně vynaloženy v souvislosti s poskytnutím právní služby, dále cestovní výdaje a poplatky jak telekomunikační, tak poplatky spojené se soudy. To, co jsou účelně vynaložené náklady, bylo vykládáno vždy jinak. Proto zde nastala nutnost, aby se k problematice vyjádřil jak Ústavní soud, tak Nejvyšší soud. Nejvíce vystihující je pravděpodobně náleží ústavního soudu z roku 2014, kde se vyjadřuje k tomu, co můžeme chápat pod pojmem účelnosti. Pojem účelnosti je podle názoru Ústavního soudu nutno chápat jako pojistku před hrazením nákladů nesouvisejících s řízením, případně před náklady nadbytečnými či nadměrnými. Z důvodu ústavně zaručeného práva na právní pomoc, jež náleží každému, nelze prostřednictvím Ústavního soudu vymezovat osoby, které by z hlediska právního zastoupení měly jiné postavení a upírat jim tak právo na právní pomoc a vůči ostatním ji diskriminovat. Pokud soud vysloví, že nepřiznává účastníkovi, který byl ve věci úspěšný ani část nákladů na zaplacení advokátní odměny a odůvodní to tak, že se úspěšný účastník mohl díky svým znalostem z oboru práva bránit sám, ocitne se rozhodnutí soudu mimo meze ústavnosti. Ústavní soud tak vyzdvihl povinnost pro soudní instance, aby zkoumaly, jestli je opravdu právní zastoupení advokátem správným využitím ústavně zaručeného práva, nebo jestli účastník má advokáta jen proto, aby se protistraně zvedly náklady. Zvolení advokáta na úkor protistrany může být například to, pokud si strana vybere advokáta z druhého konce republiky nebo pokud například neustále podává žádosti o odročování.⁵² Dle mého názoru je tedy nutné,

⁵¹⁾ HULVA, Tomáš. Přehled judikatury ve věcech vyúčtování služeb advokátem: výklad předpisů, judikatura, kalkulátory. Praha: ASPI, 2007. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-217-4, str. 16

⁵²⁾ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2014, sp.zn. I. ÚS 3819/13

aby soudy zvážily, zda účastník opravdu potřebuje advokáta nebo zda se jedná o zastoupení ve zcela jednoduché věci, kde jde jen o zřejmou snahu zvýšit protistraně náklady řízení.

Advokát má také právo na zaplacení nákladů, jež sám vynaložil za pořízené opisy, překlady, fotokopie, odborná vyjádření a znalecké posudky. V mnoha případech jde také o řadu dalších výdajů. V praxi se stává, že klienti zmocňují advokáty i k vyřízení věcí zcela soukromého charakteru, a protože advokát smí poskytovat v rámci výkonu advokacie i řadu jiných činností, nelze jejich taxativní výčet uvést.⁵³ Přísně vzato tak může jít klientovi venčit psa a žádat za to hodinovou odměnu. Je důležité zmínit, že pokud poskytuje advokát právní poradu pro klienta, jehož průměrný měsíční příjem za období šesti kalendářních měsíců nepřesahuje trojnásobek životního minima jednotlivce, náleží mu náhrada cestovních výdajů pouze v odůvodněných případech a náhrada jiných hotových výdajů mu nenáleží.

Často užívaným institutem je ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu, který mluví o dohodě s klientem o paušální částce za náhradu hotových výdajů. Dohodnutá paušální částka musí být přiměřená. Klient však při závěrečném vyúčtování není oprávněn požadovat specifikaci hotových výdajů, přičemž advokát není oprávněn požadovat náhradu hotových výdajů, které překročily dohodnutou paušální částku.

Pokud se však klient s advokátem nedohodne na paušální částce za náhradu hotových výdajů, náleží advokátovi částka 300 Kč k advokátní odměně navíc za jeden úkon právní služby.

Mezi hotové výdaje řadíme také soudní a správní poplatky. Soudní poplatky se vypočítají na základě zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Pokud jde o správní poplatky, tak ty jsou upraveny zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

5.2 Cestovní výdaje

Mezi velmi významné položky, jež je advokát oprávněn si účtovat, patří mj. cestovní výdaje. Cestovní výdaje řadíme mezi advokátské náklady.

Cestovní výdaje tvoří významnou položku v rámci hotových výdajů advokáta. Jedná se většinou o poměrně vysokou položku v závěrečné fakturaci.

⁵³⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 226–228

Ustanovení § 13 odst. 4 advokátního tarifu používá pojem cestovní výdaje. Tento pojem nelze interpretovat pouze jako jízdní výdaj, ale musíme ho chápat jako souhrnné označení pro všechny náhrady, které je možno podle jiného právního předpisu, konkrétně zákoníku práce, poskytnout. Ustanovení § 13 odst. 4 advokátního tarifu umožňuje, aby si klient s advokátem výši cestovních náhrad dohodli, zpravidla však tato možnost zůstává nevyužita a v tom případě se výše těchto náhrad řídí zákoníkem práce.⁵⁴

Hotové výdaje jsou advokátské náklady, jež advokát účelně vynakládá ve prospěch klienta. Klient je povinen zaplatit hotové výdaje vedle buďto smluvené, nebo tarifní odměny. Pokud jsou hotové výdaje vynakládány v souvislosti s poskytováním právních služeb v rámci zastupování klienta v řízení před soudy nebo jinými orgány veřejné moci, pak i náhrada hotových výdajů vynaložených advokátem tvoří součást nákladů řízení.⁵⁵

Podle advokátního tarifu náleží advokátovi, který vykonává pracovní cestu v souvislosti s výkonem advokacie, náhrada skutečných cestovních nákladů, tedy cena jízdného, například autobusu, vlaku a podobně. Mimo toho mu také náleží náhrada prokázaných výdajů za ubytování, případně nutných vedlejších výdajů a v případě použití vlastního osobního automobilu také náhrada jízdních výdajů. Zákoník práce přímo zahrnuje do nároku na náhradu jízdních výdajů i výdaj za taxislužbu.⁵⁶

Zdaleka nejtypičtějším dopravním prostředkem používaným nejen advokátem je osobní automobil. Proto jsou také náhrady za používání motorového vozidla nejčastěji účtovaným výdajem podle ustanovení § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Jak plyne ze zákoníku práce, přísluší advokátovi náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu za kilometr cesty.⁵⁷ Pokud použije zaměstnanec na žádost zaměstnavatele silniční motorové vozidlo, které mu neposkytl sám zaměstnavatel, má zaměstnanec právo na náhradu výdajů za pohonné látky za každý jeden kilometr.

---

⁵⁴⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 573–578

⁵⁵⁾ JUDr. Alexandr Šíma. „Účelně“ vynaložené náklady účastníka řízení při právní pomoci advokáta. Bulletin advokacie, 1996, č. 3, str. 67

⁵⁶⁾ Nové ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. [online]. Dostupné z: https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/45750/1/2#pa_13

⁵⁷⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 573–578

Výpočet ceny pohonné hmoty je možné určit dvěma způsoby. Prvním způsobem je aritmetický průměr skutečných cen. Druhou možností je zjištění ceny jednoho litru pohonných hmot z vyhlášky ministerstva práce a sociálních věcí. Náhrada za používání silničních motorových vozidel je asi tím nejpodstatnějším, co advokáta v rámci cestovních náhrad může zajímat. Tato náhrada je složena z tzv. základní náhrady a dále z náhrady za spotřebované pohonné hmoty. Sazba základní náhrady je každoročně upravována vyhláškou ministerstva práce a sociálních věcí. Pokud jde o cenu pohonných hmot, tu lze doložit dokladem o nákupu pohonných hmot, jinak se vychází z průměrné ceny určené stejnou vyhláškou ministerstva práce a sociálních věcí.⁵⁸

Cestovní výdaje byly dříve upraveny samostatným právním předpisem, kterým byl zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách. Ten byl zrušen ke dni 1. 1. 2007 a od tohoto roku dopadá na cestovní náhrady zákoník práce. Jde o poměrně komplexní materii, která upravuje ustanovení o náhradách poskytovaných zaměstnanci v souvislosti s výkonem práce.⁵⁹

Cestovní náhrady řešil i Nejvyšší soud České republiky, který v jednom ze svých rozhodnutí vyslovil názor, že jakmile použije obhájce ustanovený soudem osobní automobil k cestě za právní pomocí do místa, které není stejné jako místo sídla jeho advokátní kanceláře, tak se jedná vždy o účelně vynaložené cestovní výdaje, a to bez ohledu na ujetou vzdálenost. Toto rozhodnutí bylo publikováno v Zelené sbírce pod číslem R 32/1996.

Jednou z mnoha zajímavostí je, že soudy dosud nejsou sjednoceny v názoru, zda má advokát právo použít například první třídu vlaku, nebo jen druhou vlakovou třídu. Advokáti by také měli přemýšlet o přiměřenosti ceny za příslušného ubytování. Lze si například představit, že by advokát zvolil pro ubytování nejdražší hotel ve městě, pokud by jej policie obeslala na poslední chvíli a jiná ubytovací zařízení v místě konání úkonu a v okolí by byla obsazená. Při zahraničních cestách by patrně účelně vynaloženým nákladem nebyl let první třídou, ale třídou turistickou.⁶⁰

---

⁵⁸⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 573–578

⁵⁹⁾ Nové ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. [online]. Dostupné z: https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/45750/1/2#pa_13

⁶⁰⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 231–232

Další zajímavostí je, že pokud advokát požaduje úhradu cestovních výdajů po soudu, je povinen k návrhu na úhradu cestovních výdajů přiložit fotokopii velkého technického průkazu. V praxi se občas lze setkat s požadavkem soudu na prokázání, že advokát skutečně k cestě vozidlo použil. Soud může žádat předložení klíčů od vozidla nebo může po advokátovi chtít, aby soudu ukázal vozidlo na parkovišti před soudem.⁶¹ Domnívám se však, že takový požadavek je dosti neetický, ba i nezákonný, neboť by snižoval důstojnost advokáta a zpochybňoval jeho čestnost. V neposlední řadě je nutné dodat, že účtování cestovních náhrad v jiné výši než v té, v jaké advokátovi nárok skutečně vznikl, je kárným senátem České advokátní komory považováno za kárné provinění.

Závěrem k náhradě cestovních výdajů lze uvést článek autora Mgr. Aleše Nytry, který byl publikován v Bulletinu advokacie č. 5/2010, v rubrice články na straně str. 38–42. Autor si položil otázku, zda má advokát cestovat k soudu tramvají a bez náhrad. Autor chtěl poukázat na nejednotné rozhodování soudů.

Účast u jednání soudů či správních orgánů patří neodmyslitelně k praxi téměř každého advokáta či advokátního koncipienta. Sídla soudů nebo správních orgánů leží často ve městech, v nichž má advokát sídlo. Je tedy nutné položit si otázku, jakým způsobem se má advokát dostat k předmětnému jednání, a pak také otázka, zda advokátovi náleží za vykonanou cestu dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu náhrada za cestovní výdaje a náhrada za promeškaný čas.

Lze se totiž setkat s případy, a není jich málo, kdy soudy, především ve velkých městech, odmítají proplácet advokátům cesty k soudům, pokud mají sídlo ve stejném městě. Odůvodnění zní tak, že advokát neměl jet k soudu autem, ale měl použít například tramvaj.

Jak jsem uváděl výše, dle advokátního tarifu náleží advokátu náhrada cestovních výdajů, jsou-li tyto účelně vynaloženy, a také 100 Kč za každou, i jen započatou půlhodinu za čas strávený cestou do místa poskytnutí právní služby a zpět, není-li toto místo sídlem nebo bydlištěm advokáta. Na to, zda je cesta

---

⁶¹⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 231–232

advokáta k soudu v rámci jednoho města za použití osobního automobilu účelná a zda při této cestě dojde k promeškání času, zaujal Okresní soud v Ostravě hned čtyři právní názory:

- advokát má nárok na náhradu cestovného i nárok na náhradu za promeškání čas,
- advokát nemá nárok ani na náhradu cestovného, ani na náhradu za promeškání čas,
- advokát má nárok pouze na náhradu za promeškání čas a nemá nárok na náhradu cestovného,
- advokát nemá nárok na náhradu za promeškání čas a má nárok jen na náhradu cestovného, avšak pouze ve výši ceny jízdenek MHD.

Otázku cestovného přitom vyřešil již Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí sp.zn. 2 Tzn 10/95. Jedná se o rozhodnutí uveřejněné v Zelené sbírce.

Ústavní soud České republiky v nálezu sp. zn. IV. ÚS 215/05 vyslovil, že:

„Obecné soudy založily aplikaci ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu na takovém výkladu slovního spojení „místo, které není bydlištěm nebo sídlem advokáta“, podle kterého je tímto místem vždy toliko jiná obec než ta, v níž je umístěno sídlo či bydliště advokáta. Obecné soudy však přitom nevážily další výkladové alternativy včetně otázky použití různých výkladových metod. Pokud by totiž obecné soudy uplatnily také výklad teleologický, musely by se nutně zabývat účelem, který je právní normou obsaženou v ust. § 14 odst. 1 písm. a) sledován. Účelem tohoto ustanovení je tedy poskytnutí určité míry kompenzace za to, že advokát z objektivního důvodu nemůže poskytovat právní službu, neboť v daném čase se přemisťuje z místa svého sídla či bydliště do místa poskytování právní služby. Pro takové „vyřazení“ advokáta z jeho běžné činnosti není rozhodující, zda se přesouvá ze svého sídla či bydliště do jiného kraje, okresu, obce, městské části či ulice, nýbrž to, jaká je vzdálenost těchto dvou míst.“

Ústavní soud chtěl pravděpodobně říci, že například pět kilometrů cestou po rychlostní silnici je možno ujet za pár minut, stejných pět kilometrů městem se semaforem a rozestavěnými cestami může trvat i několik desítek minut. Promeškání čas v obou případech bude tedy jiný.

Domnívám se, stejně jako Nejvyšší soud České republiky i autor Mgr. Aleš Nytra, že advokát, který cestuje k soudu autem, má právo na náhradu cestovného,

protože cesta k soudu automobilem je účelná. Jízda automobilem dodává advokátovi flexibilitu mnohem více než například tramvaj. Z pohledu klienta vypadá cestování automobilem také lépe než cestování tramvají. Klient snáze přijme cestu začínajícího koncipienta tramvají nebo autobusem než zavedenému, dobře placenému advokátovi.

Okresní soud v Ostravě v jednom ze svých rozhodnutí uvedl, že zjistil, že místo konání hlavního líčení a sídlo advokátní kanceláře se nacházejí ve stejném městě a na přímých trasách hromadné dopravy. Spojení těchto míst lze tedy vyhodnotit jako výborné a obhájce tak měl využít městskou hromadnou dopravu. Na celém tomto rozhodnutí mi přišlo komické to, že soud uvedl, že advokát mohl věnovat čas strávený v městské hromadné dopravě k přípravě soudního jednání a na poskytnutí úkonu právní služby.

Okresní soud v Ostravě v další trestní věci uvedl, že advokátní kancelář se nachází v nepřilíživě vzdáleném místě od sídla okresního soudu v Ostravě a obě tato místa jsou tedy příjemně dostupná, a to do dvaceti minut i v dopravní špičce. Soud na tomto základě vyslovil názor, že obhájci nepřizná výdaje za cestovné, protože podle něj nejde o účelně vynaložené cestovní výdaje, dokonce ani náhradu za promeškaný čas.

Lze tedy shrnout, že judikatura je ve věci cestovních náhrad zcela nejednotná a že soudy v jistých případech nerady přiznávají náhradu cestovních výdajů v případě dobré dostupnosti míst hromadnou dopravou.

5.3 Náhrada za promeškaný čas

Advokátní tarif také v jednom ze svých ustanovení říká, že advokát má mj. právo na náhradu za promeškaný čas. Tento čas musí ovšem promeškat v souvislosti s výkonem advokacie a poskytnutím právní služby.

Tato náhrada za promeškaný čas, pokud se úkon provádí v místě, které není bydlištěm nebo sídlem advokáta, za čas strávený cestou do tohoto místa a zpět a také za čas promeškaný v důsledku zpoždění zahájení jednání před soudy nebo jinými orgány, jestliže toto zpoždění činilo více než 30 minut, odpovídá částce ve výši 100 Kč za každou, byť jen započatou půlhodinu.⁶²

⁶²⁾ PELIKÁN, Martin. Shrnutí předpisů o advokacii. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9, str. 85 a následující

5.4 Daň z přidané hodnoty

Pokud je advokát plátcem daně, má právo účtovat si ke své odměně a náhradám také daň z přidané hodnoty. Tato problematika je zakotvena jak v zákoně o advokacii, tak v advokátním tarifu a daňovém řádu. Daňový řád je předpis, který jsou četností změn předčí několikanásobně předpisy jiné.⁶³ Pokud je advokát plátcem daně z přidané hodnoty, tak mu náleží k odměně i k náhradám částka odpovídající dani. Advokát je povinen tuto částku odvést. Stejná pravidla platí i pro advokátní společnost nebo zahraniční společnost, pokud je plátcem daně z přidané hodnoty.

Připočítávat si daň z přidané hodnoty k odměně advokát samozřejmě nemusí, v každém případě ji však musí odvést státní pokladně. Tato povinnost pro advokáta vyplývá ze zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Podle ustanovení § 47 odst. 1 písm. a) zákona o dani z přidané hodnoty činí sazba u poskytování právní pomoci momentálně 21 %. Pokud soud rozhoduje o nákladech řízení, nebývá s daní z přidané hodnoty problém. Advokát je ovšem povinen prokázat, že se jedná o plátce daně. Musí předložit osvědčení o registraci plátce daně. Tuto povinnost stanoví advokátní tarif v ustanovení § 14a.⁶⁴ Osvědčení o registraci plátce daně vydává příslušný správce daně. Advokát toto osvědčení musí předložit, protože se o daň navyšuje jeho odměna.

Povinnost předložit tento doklad je ve vlastním zájmu advokáta, neboť soudy bez takového dokladu odmítají daň z přidané hodnoty přiznávat.

⁶³⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 236–237

⁶⁴⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 236–237

6 Hranice smluvní odměny

V následujících odstavcích vysvětlím, proč neexistuje exaktně určená horní ani spodní hranice smluvní odměny advokáta. Jelikož smluvní volnost ve vztahu advokáta a klienta je značná, tak i cena advokátní služby se odvíjí od konkrétního advokáta a dohody s klientem.

6.1 Horní hranice smluvní odměny advokáta

Horní hranice smluvní odměny advokáta je upravena vícero předpisy. Nejprůhodnějším pro téma odměňování advokátů je však advokátní tarif, který v jednom ze svých ustanovení stanoví, že smluvní odměna nesmí být ve zřejmém nepoměru k hodnotě a složitosti věci a musí být přiměřená. Tutéž formulaci přebírá i čl. 10 odst. 2 etického kodexu. Z důvodu neurčitosti formulace přiměřenosti je tato formulace dále rozvinuta. Pokud se posuzuje přiměřenost smluvní odměny, tak se přihlédne i k tomu, jaké má advokát vyjednávací schopnosti, jaké má zkušenosti a speciální znalosti, dovednosti, k požadavkům klienta na vyřízení věci a k obtížnosti právních i skutkových problémů spojených s věcí. Zajímavé mi přijde, že výklad přiměřenosti smluvní odměny pramení i z možnosti zvážení situace, že v důsledku převzetí věci klienta bude advokát muset odmítnout převzetí jiných věcí.

6.2 Spodní hranice smluvní odměny advokáta

Dolní hranice odměny, kterou si domluví advokát s klientem, není žádným právním předpisem stanovena, omezena ani limitována. Jelikož zákon o advokacii stanoví, že advokacie je vykonávána zpravidla za odměnu, může advokát zcela výjimečně rozhodnout o tom, že právní pomoc poskytne zdarma nebo za odměnu symbolickou či velmi nízkou. Důvodem pro snížení odměny nebo poskytnutí právní služby za snížené peněžní prostředky nebo zdarma jsou většinou nepříznivé finanční nebo sociální podmínky klienta. Na poskytnutí bezúplatné právní služby není právní nárok a rozhodování je zcela v moci advokáta nebo v jistých případech v rukou soudního rozhodování.⁶⁵

⁶⁵⁾ Smluvní odměna advokáta pod drobnohledem, Právní rádce, rok 2016, dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-65201710-smluvni-odmena-advokata-pod-drobnohledem>

6.2.1 Nepřiměřeně nízká smluvní odměna advokáta

Advokát je povinen dle čl. 17 odst. 5 etického kodexu užívat oděv, který nesnižuje důstojnost advokátního stavu. Vydělá si však daný advokát vůbec na takový oděv po odečtení všech nákladů na provoz své kanceláře?

O otázce odměny advokáta a její přiměřenosti nebo nepřiměřenosti se v praxi diskutuje především s ohledem na její horní hranici. Velice málo se však diskutuje o tom, že smluvní volnost advokáta je zákonem omezena především směrem dolů. Smluvní odměna advokáta tedy nesmí být nepřiměřeně vysoká, ale zároveň nesmí být nepřiměřeně nízká.

Na situaci přiměřenosti dolní hranice smluvní odměny dopadá, mimo jiné, článek 10 odst. 6 etického kodexu, který stanoví, že:

„Advokát rovněž nesmí uzavřít s klientem takovou smlouvu, která by klientovi umožňovala získání neoprávněného majetkového prospěchu; za neoprávněný majetkový prospěch se považuje zejména rozdíl mezi odměnou advokáta a odměnou za zastupování určenou soudem v rámci rozhodování o náhradě nákladů řízení.“

Toto ustanovení etického kodexu bylo doplněno novelou účinnou od září 2013 a mělo dopadat pouze na nabídky advokátních služeb kanceláří a advokátů, které usilují o veřejné zakázky na poskytování právních služeb. Opak se však stal pravdou, neboť ono plánované zúžení na veřejné nabídky z etického kodexu nevyplývá a jeho dopad je tak širší, než představenstvo České advokátní komory původně zamýšlelo.⁶⁶

Výše citované ustanovení etického kodexu jako příklad neoprávněného majetkového prospěchu uvádí rozdíl mezi výší přísudku a smluvní odměny. Můžeme tak říci, že neoprávněným majetkovým prospěchem je právě prospěch, jehož klient docílí tím, že za právní službu zaplatí příliš nízkou smluvní odměnu. Musím také zdůraznit, že adresátem předmětného pravidla je pouze advokát. Na klienta se toto pravidlo nevztahuje. Proto na straně klienta nemůže dojít například ke vzniku bezdůvodného obohacení.

Mimořádně nízké ceny právních služeb se objevují zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek, kde nejsou výjimkou ani hodinové sazby pohybující se v rozmezí 200 až 500 Kč. Tento fakt je snadno dohledatelný skrze zákon

⁶⁶⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Zákon o advokacii a stavovské předpisy: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-631-1, str. 360

o volném přístupu k informacím. Takto nízké hodinové sazby jsou mimo silného konkurenčního prostředí zapříčiněny také tím, že veřejní zadavatelé často volí nejnižší nabídnutou cenu jako jediné kritérium výběru. Tím degradují poskytování právních služeb na úroveň dodávky komoditního zboží a služeb, kde ve skutečnosti nerozhoduje kvalita poskytované služby, ale pouze její cena.⁶⁷

Nemůžeme však redukovat danou problematiku pouze na poskytování právních služeb zadavatelům veřejných zakázek financovaných z veřejných rozpočtů. Jak bylo shora vyloženo, čl. 10 odst. 6 in fine etického kodexu žádné takové omezení neobsahuje, neboť se týká poskytování právních služeb bez přívlastku.⁶⁸ Je však nutné přiznat, že autonomie vůle smluvních stran při sjednávání cenových podmínek právních služeb, které nepodléhají zadávacímu řízení, je mnohem širší. Je tomu tak právě proto, že o právní služby není v tomto případě třeba povinně soutěžit. Podle čl. 19 odst. 3 etického kodexu musí advokát obecně postupovat v souladu s právními předpisy upravujícími hospodářskou soutěž, tedy mimo jiné dodržovat i právo nekalé soutěže. Jako nekalou soutěž občanský zákoník označuje i dumping, tedy cenové podbízení.⁶⁹

Příliš nízké ceny advokátních služeb ve veřejnoprávní rovině mohou vykazovat znaky jakýchsi predátorských cen, jejichž smyslem je dočasné obětování ziskovosti podnikání za účelem nepřipuštění vstupu potenciální konkurence na daný relevantní trh na úkor jiných soutěžitelů. Při narovnání těchto vztahů by pak mohlo zneužitím monopolního či dominantního postavení dojít i k poškození klientů.⁷⁰

Pozornost musím věnovat také nabídkám odměn za právní služby nabízené advokáty ve veřejných výběrových řízeních. V takových případech by již nabídka příliš nízké ceny mohla vykazovat znaky narušení pravidel hospodářské soutěže a současně porušení etických pravidel výkonu advokacie. Takovýto návrh odměny totiž může mít charakter predátorských cen s úmyslem získání selektivní výhody takového advokáta spočívající např. v referencích o počtu realizovaných veřejných zakázek, v objemu poskytnuté právní služby pro veřejný

⁶⁷⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 57 a 58

⁶⁸⁾ JUDr. Lukáš Slanina, Mgr. Vladimír Janošek. Nepřiměřeně nízká smluvní odměna advokáta jako kárné provinění. Bulletin advokacie, 2018, č. 5, str. 69–70

⁶⁹⁾ J. Munková: Právo proti nekalé soutěži, Komentář, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2008, str. 44

⁷⁰⁾ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 10. 2015, č.j. 2 As 187/2014-86

sektor apod. Takovýmto způsobem by mohli být ostatní soutěžitelé, v tomto případě advokáti, v dalších zakázkách neoprávněně znevýhodněni právě dřívějším použitím predátorských cen. Zcela nepřiměřenou cenou bude cena, při které by advokát dlouhodobě nedosahoval zisk, a zpravidla i cena, která by byla výrazně nižší, než by při poskytování obdobné právní služby odpovídalo mimo-smluvní odměně dle oddílu druhého advokátního tarifu.⁷¹

V rozporu se zásadou poctivosti, která je vyjádřena v etickém kodexu, a to jak ve vztahu ke klientovi, tak i k ostatním advokátům, by pak taková praxe byla, pokud by nepřiměřeně nízká smluvní, zpravidla hodinová, odměna byla následně po vysoutěžení zakázky advokátem navyšována umělým nafukováním počtu hodin strávených poskytováním právních služeb.⁷²

„V zájmu klientů i soutěžitelů postupuje advokát v soutěži s ostatními advokáty poctivě. K soutěžním účelům zejména nepoužívá údaje vědomě nepravdivé, klamavé nebo snižující jiného advokáta.“⁷³

Musíme si však uvědomit, že advokacie je podnikáním a advokát jest podnikatelem ve smyslu občanského zákoníku. Smyslem podnikání je dosažení zisku. Jedná se o specifickou podnikatelskou činnost, která je na rozdíl od běžných oblastí podnikání nejen upravena zákonem, ale ještě navíc výrazně upravena stavovskými předpisy.⁷⁴ Advokát, mimo jiné, postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, je povinen dodržovat pravidla profesionální etiky i pravidla soutěže.

Smluvní odměnu a její přiměřenost či nepřiměřenost musíme posuzovat v intencích článku etického kodexu, který stanoví, že odměna advokáta na základě smlouvy nesmí být v nepoměru ke složitosti a hodnotě věci a především, že smluvní odměna musí být přiměřená.⁷⁵ Z etického kodexu advokátů tedy vyplývá, že se vztahuje jak na nepřiměřeně vysokou odměnu, tak na nepřiměřeně nízkou odměnu. Shodné znění ustanovení advokátního tarifu mimo jiné znamená, předmětné ustanovení je třeba vztáhnout i na posuzování

⁷¹⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 308

⁷²⁾ JUDr. Lukáš Slanina, Mgr. Vladimír Janošek. Nepřiměřeně nízká smluvní odměna advokáta jako kárné provinění. Bulletin advokacie, 2018, č. 5, str. 69–70

⁷³⁾ Článek 19 odst. 1 etického kodexu advokátů

⁷⁴⁾ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2015, sp. zn. 33 Cdo 4495/2014

⁷⁵⁾ JUDr. Lukáš Slanina, Mgr. Vladimír Janošek. Nepřiměřeně nízká smluvní odměna advokáta jako kárné provinění. Bulletin advokacie, 2018, č. 5, str. 69–70

přiměřenosti příliš nízké smluvní odměny. Dolní hranice smluvní odměny proto není pro všechny advokáty stejná. U advokáta s delší dobou praxe bude smluvní odměna jistě vyšší než v případě advokáta čerstvě po složení advokátních zkoušek.⁷⁶ Mediálně známý advokát bude mít sazbu také pravděpodobně vyšší.

Je zřejmé, že stanovení pevných částek co do nepřiměřenosti nízkých cen je vzhledem ke specifickým právních služeb dosti problematické, jak na to ostatně správně poukazuje literatura.

Z výše popsaných důvodů se jeví stanovení minimální smluvní odměny advokáta jako spíše nemožné a takovýto striktně daný limit by mohl narušovat pravidla volné hospodářské soutěže. V tomto směru však nezbyvá než vyčkat na rozhodnutí v případných kárných řízeních, respektive na judikaturu soudů, budou-li taková kárná rozhodnutí vydána a podrobena soudnímu přezkumu. Závěrem je možné říci, že nepřiměřeně nízká cena narušuje svobodnou soutěž mezi advokáty, která je chráněna i etickým kodexem.⁷⁷

Vyvolání diskuse na toto téma může v očích veřejnosti prohlubovat myšlenku, že advokátům jde o peníze vždy až na prvním místě. Laická veřejnost si však musí uvědomit, jaké kvalifikační a další mnohé požadavky zákon klade na profesi advokáta.

Na úvodní otázku může odpovědět pouze kárná praxe, která prozatím žádná není. Neboť *Iudicat fatum, cum nemo accusat*. Soudí osud, není-li žalobce.

⁷⁶⁾ JUDr. Lukáš Slanina, Mgr. Vladimír Janošek. Nepřiměřeně nízká smluvní odměna advokáta jako kárné provinění. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 5, str. 69–70

⁷⁷⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 308

7.1 Přiznání náhrady nákladů na advokáta

Díky jednotlivým právně-procesním prostředkům, například na základě zaslání předžalobní výzvy, má úspěšný účastník v řízení právo, aby mu byly přiznány náklady na toto řízení, které může požadovat po protistraně. Takovým nákladem je mimo jiné i odměna vyplacená advokátovi.⁷⁸

Obecně pro civilní řízení platí jednoduchá zásada. Účastník řízení, který měl ve věci stoprocentní úspěch, má právo na náhradu nákladů soudního řízení, které zahrnují kromě ostatních i náklady na advokáta, tedy náklady na právní zastoupení. Má-li účastník ve věci úspěch, avšak ne v plné výši, je náhrada nákladů řízení procentně upravena a počítána. Jak jsem na začátku odstavce zmínil, zásada o úspěchu ve věci a placení nákladů je pouze obecná, protože ne ve všech druzích řízení se náklady přiznávají. Existují ustanovení občanského soudního řádu, kdy soud přiznat náklady nemusí a občas dokonce ani nemůže. Jako příkladnou situaci uvádím ustanovení občanského soudního řádu, které říká, že soud nepřizná náhradu nákladů řízení zcela ani zčásti, jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele. Dále se jedná například o neodůvodněné nesetkání se s mediátorem, které nařídil soud.

Důvody hodné zvláštního zřetele však nelze považovat za ustanovení, které opravňuje soudy jednat podle svého libovolného přesvědčení. Jedná se o ustanovení, podle něhož soud zkoumá, zda ve věci neexistují nějaké okolnosti, k nimž je třeba při stanovení povinnosti k náhradě nákladů řízení přihlížet. Mezi důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu výše citovaného ustanovení můžeme řadit například dobré majetkové poměry věřitele, který zastává roli žalobce.⁷⁹

Pokud to odůvodňují okolnosti případu, soud může stanovit výši odměny za zastupování dle advokátního tarifu. Toto zmocnění plyne z ustanovení § 151 odst. 2 o. s. ř. Ustanovení tohoto odstavce předurčuje způsob, jakým bude vypočtena výše náhrady nákladů řízení, především jde-li o odměnu za zastupování advokátem. Odměnu advokáta upravovala vyhláška č. 484/2000 Sb., tu však Ústavní soud zrušil nálezem sp. zn. Pl. ÚS 25/12. Z tohoto důvodu soudy postupují při výpočtu podle advokátního tarifu.

⁷⁸⁾ Odměna advokáta a způsoby jejího určení | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odmena-advokata-a-zpusoby-jejeho-urceni/a-39/>

⁷⁹⁾ Odměna advokáta a způsoby jejího určení | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odmena-advokata-a-zpusoby-jejeho-urceni/a-39/>

Zrušovací nález přinesl do rozhodování o nákladech značné komplikace. Jedná se o případy, v nichž je účastník řízení zastoupen advokátem a má podle ustanovení § 151 odst. 2 ve spojení s § 137 odst. 2 právo na náhradu nákladů právního zastoupení. Ústavní soud sice vyslovil, že je zde vysoká nutnost přijetí nové právní úpravy, avšak k tomu do dnešního dne nedošlo.⁸⁰

7.2 Nárok na náhradu nákladů řízení

Odměna za právní služby je advokátem účtována až po skončení oné právní služby, pokud se advokát s klientem nedohodnou jinak. To, co se bude za právní službu považovat a jaký bude její rozsah, je zpravidla stanoveno v dohodě mezi advokátem a klientem. Z dohody mezi smluvními stranami by měla být známa i doba ukončení právní služby a tím vznik práva na odměnu pro advokáta a zároveň jeho povinnost vyfakturovat právní službu. Není-li dohodnuto jinak, nemá advokát povinnost účtovat každý právní úkon samostatně. V praxi není myšleno skončením věci nabytí právní moci rozhodnutí, neboť advokát má obvykle povinnost v souvislosti s ukončením mandátu provést některé nutné činnosti. Jedná se například o jednání s klientem a jeho nezbytné poučení, zaslání rozhodnutí klientovi a navrácení případných úschov v depozitech. Následují-li tyto činnosti po nabytí právní moci rozhodnutí, rozumíme okamžikem skončení věci provedení těchto činností.⁸¹

Stává se, že se advokát dohodne s klientem na placení záloh na odměnu, náhradu hotových výdajů a náhrady za promeškaný čas. Metoda přijímání záloh je doporučována a advokáty hojně využívána zejména v případech, kdy zastoupení trvá delší dobu. Tyto zálohy je advokát povinen vyúčtovat po skončení věci, popřípadě po skončení poskytování právních služeb.⁸²

Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení z roku 2016 konstatoval, že až na základě pravomocného rozhodnutí soudu vzniká nárok na náhradu nákladů řízení. Teprve toto soudní rozhodnutí je právním důvodem k plnění. Pokud by bylo rozhodnutí zrušeno, tak by odpadl i právní důvod k plnění, čímž by na straně

⁸⁰⁾ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1. 2. 2016. Vydání druhé, doplněné a upravené. Kniha II. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-080-7, str. 435

⁸¹⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 525–526

⁸²⁾ Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 525–526

příjemce mohlo vzniknout bezdůvodné obohacení. Pokud už však na základě rozhodnutí, které bylo zrušeno, byly zaplacený nějaké částky, tak je nelze považovat za náklady řízení v novém řízení. Náklady původního řízení tvoří jen skutečné náklady původního řízení. Netvoří je tedy to, co na ně bylo zapláceno na základě zrušeného rozhodnutí.⁸³

Uvedu zde příklad rozhodovací praxe soudů, který považuji za zajímavý, co se odměňování advokátů týče. Soudem prvního stupně byla zamítnuta rozsudkem žaloba na zaplacení částky zhruba 60 tisíc Kč. Žalobci byla uložena povinnost zaplatit žalovanému náklady řízení ve výši zhruba 75 tisíc Kč. Napadený rozsudek však byl změněn odvolacím soudem a ten tak uložil žalovanému uhradit žalobci cca 29 tisíc Kč na náklady řízení před soudy obou stupňů. S ohledem na pouze částečný úspěch žalobkyně ve výši dvou třetin jí náhradu nákladů řízení přiznal dle § 142 odst. 2 občanského soudního řádu z jedné třetiny.⁸⁴

Žalobce v dovolání namítal, že napadené rozhodnutí záviselo především na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. S odkazem na řadu rozhodnutí Nejvyššího soudu žalobce namítal, že odvolací soud pochybil, když náhradu nákladů řízení krátil podle poměru úspěchu a neúspěchu ve věci dle § 142 odst. 2 občanského soudního řádu a nepřihlédl k tomu, že výše nároku byla stanovena znaleckým posudkem. Žalobcovy náklady řízení před soudy obou stupňů činily 85 394 Kč, náhrada mu však byla přiznána pouze ve výši zhruba 29 tisíc Kč, a soud tak odepřel žalobci náhradu nákladů ve velice značné výši. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů 85 394 Kč, tedy celkovou částku na náhradu nákladů řízení. Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným a důvodným.

Podle ustanovení v občanském soudním řádu přizná soud účastníkovi, který měl ve věci stoprocentní úspěch, náhradu nákladů, které jsou potřebné k uplatnění nebo bránění práva proti protistraně, která ve věci úspěch neměla. Pokud měl účastník jen částečný úspěch ve věci, bude náhrada nákladů soudem poměrně rozdělena. Soud v tomto případě také může vyslovit, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení. Soud však také může přiznat

⁸³⁾ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. 32 Cdo 5704/2016

⁸⁴⁾ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2016, pod spisovou značkou 25 Cdo 3974/2015

plnou náhradu nákladů řízení účastníkovi, jehož neúspěch byl jen v nepatrné části nebo pokud záviselo rozhodnutí o výši plnění na úvaze soudu nebo na znaleckém posudku.

Soud vyslovil názor, že základem pro určení náhrady nákladů řízení při aplikaci občanského soudního řádu není částka požadovaná žalobou, jak se domníval žalobce v dovolání, ale že základem pro ohodnocení tohoto nároku za účelem určení výše náhrady nákladů řízení je až částka přisouzená, a z ní se určuje též odměna advokáta.⁸⁵ Je totiž spravedlivé v případě, že žalobce musí výši požadované částky sdělit na základě své úvahy, aby se podkladem stala částka přisouzená, nikoliv požadovaná.⁸⁶ Věc byla proto odvolacím soudu vrácena k novému rozhodnutí.

Toto rozhodnutí soudu jsem vybral z toho důvodu, abych prokázal, že i otázky spojené s náklady řízení v současné době podléhají přezkumu Nejvyšším soudem v dovolacím řízení, který tak může a musí usměrňovat soudní praxi i v těchto otázkách.

Citované rozhodnutí soudu jsem zvolil také proto, že je důležité pro výklad ustanovení § 142 odst. 3 občanského soudního řádu, zejména pro vypočítání základu výše odměny advokáta. Takto rozsáhlé pojetí odráží skutečnost, že úprava obsažená v citovaném ustanovení občanského soudního řádu umožňuje přiznání plné náhrady nákladů řízení v případě, že účastník měl neúspěch v poměrně nepatrné části.

„I když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu.“⁸⁷

Dle rozhodovací praxe a nálezů Ústavního soudu České republiky je rozhodování o nákladech soudního řízení součástí soudního řízení jako celku. Pokud by tedy nastala situace, že by obecný soud rozhodl o náhradě nákladů řízení v rozporu s tím, jak dosud probíhalo řízení, bylo by nutné toto rozhodnutí označit za postup, který porušuje ústavně garantované právo na spravedlivý

⁸⁵⁾ Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. 3 Cz 13/69, uveřejněné pod č. 28/1970 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

⁸⁶⁾ JUDr. Eva Dobrovolná, Ph.D., Mgr. Michal Králík, Ph.D. Základ pro určení výše odměny advokáta při rozhodování o náhradě nákladů řízení. Bulletin advokacie, 2017, č. 4, str. 40–42

⁸⁷⁾ Ustanovení § 142 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád

proces. Ústavním soudem bylo totiž judikováno, že nelze poměřovat úspěch a neúspěch ve věci jen tím, jak bylo o konkrétním návrhu rozhodnuto, ale je třeba brát v potaz i širší souvislosti konkrétního případu. V rozhodnutí sp.zn. IV. ÚS 1/04 ze dne 13. 1. 2005 Ústavní soud České republiky zdůraznil, že rozhodnutí o náhradě nákladů řízení má být zřejmým a logickým ukončením celého soudního řízení.

7.2.1 Předžalobní výzva

Předžalobní výzvu k plnění ve smyslu ustanovení § 142a zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád lze označit jako procesní úkon věřitele proti budoucímu žalovanému, kterým věřitel vyzývá svého dlužníka ke splnění jeho dluhu, a to před podáním žaloby na soud. Institut předžalobní výzvy byl do právního řádu České republiky zaveden především z důvodu ochrany dlužníků před „překvapivými“ žalobami a šikanózními návrhy. Účelem předžalobní výzvy je rovněž předcházet zvyšování nákladů civilního řízení.⁸⁸

Pro téma diplomové práce je předžalobní výzva důležitá z toho důvodu, že nebyla-li by zaslána sedm dnů před podáním žaloby, soud nepřizná náhradu nákladů řízení v případě, že žalobce bude ve věci úspěšný. Existuje však výjimka, kdy soud přizná žalobci náhradu nákladů řízení i za předpokladu, že žalovaného nevyzval. Musí však existovat důvody hodné zvláštního zřetele. V takovém případě soud žalobci přizná zcela nebo z části náhradu nákladů řízení.

Absence předžalobní výzvy má za následek, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů nalézacího řízení. Musíme tedy odlišit řízení odvolací, kde předžalobní výzvy není třeba. Pokud tedy nezašle potencionální žalobce 7 dnů před podáním žaloby budoucímu žalovanému na poslední známou adresu výzvu, nemá zpravidla právo, aby mu v případě úspěchu ve věci byly nahrazeny náklady za řízení před soudem prvního stupně. Je-li ovšem podáno žalovaným odvolání, a tudíž vzniknou žalobci i náklady odvolacího řízení, má žalobce, úspěšný i v odvolacím řízení, právo na jejich náhradu, ač žalovanému předžalobní výzvu

⁸⁸⁾ Vzor předžalobní výzvy, jež byla poskytnuta pro právní software CODEXIS od AK Brož, Sokol, Novák

nezaslal. Odepření náhrady nákladů řízení úspěšnému žalobci se však uplatní jen v řízení před soudem prvního stupně, protože v odvolacím řízení, které následuje, je žalovaný s nárokem žalobce srozuměn z předchozí fáze řízení.⁸⁹

Povinnost vyzvat budoucího žalovaného k plnění však není bezvýjimečná. Zákonodárce použil oblíbený neurčitý právní pojem, a to důvody zvláštního zřetele hodné. Tento pojem dává soudu značný výkladový prostor v každé konkrétní situaci. Přestože žalobce neprokáže, že před zahájením řízení žalovanému výzvu zaslal, umožňuje procesní předpis soudu ve výjimečných případech přiznat náhradu nákladů řízení úspěšnému žalobci, a to zčásti nebo dokonce i zcela. Jestliže tedy žalobce neprokáže v řízení, že žalovaného vyzval k plnění, má soud tři možnosti. Buďto nepřizná náhradu nákladů vůbec, přizná částečnou náhradu nákladů nebo přizná plnou náhradu nákladů.

Jaké důvody lze považovat za zvláštního zřetele vhodné? Například může jít o nezastoupeného žalobce zcela neznalého práva, kterého soud ani neměl možnost poučit o této jeho povinnosti, nebo dojde k výjimečnému administrativního pochybení v důsledku nemoci advokáta, případně si lze představit i situaci, kdy bude soud aplikovat toto výjimečné ustanovení v důsledku nevhodného chování žalovaného dlužníka v rozporu s dobrými mravy.⁹⁰

Judikatura soudů se v průběhu času v otázce přiznání nákladů řízení při absenci povinné výzvy vyvíjí ve prospěch žalobce. Jako příklad bych uvedl usnesení Nejvyššího soudu, kde dospívá až k závěru, že v některých případech není výzva povinná z důvodů, které nelze považovat za zvláštního zřetele hodné, tedy výjimečné, ba právě naopak.

„Má-li být naplněn účel občanského soudního řízení, je nezbytné – při respektování zásady rovnosti účastníků před soudem – posuzovat otázku případného nepřiznání práva na náhradu nákladů řízení s akcentem na hledisko vyvážené ochrany základních práv žalobce i žalovaného. Nelze proto žalobci nepřiznat právo na náhradu nákladů řízení jen proto, že dle § 142a o. s. ř. nevyzval žalovaného

⁸⁹⁾ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 2. 2016. Vydání druhé, doplněné a upravené. Kniha II. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-080-7, str. 412

⁹⁰⁾ JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 2. 2016. Vydání druhé, doplněné a upravené. Kniha II. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-080-7, str. 412

*k plnění, nýbrž je nezbytné přihlédnout i k dalším okolnostem konkrétní věci, zejména k povaze a výši uplatněné pohledávky, postoji dlužníka k následně uplatněné pohledávce, jakož i k jeho reakci na zahájení řízení a doručení žaloby.*⁹¹

Ústavní soud dospěl v rozhodnutí I. ÚS 4047/14 k závěru, že zaslání předžalobní výzvy je jakési poslední upozornění dlužníka na existenci jeho závazku, na nějž v případě jeho pasivity v plnění povinnosti navazuje samotné soudní řízení. Obecné soudy tedy musí brát v potaz, zda si je žalovaný vědom titulu vzniku svého závazku, zda na straně žalovaného mohly vzniknout pochybnosti o tom, který závazek má podle výzvy splnit a zohlednit skutečný účel ustanovení, kterým je zamezení neúměrnému a neúčelnému navyšování nákladů soudního řízení.⁹²

---

91) Usnesení nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013

92) Praktický komentář k ustanovení § 142a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, kde autorkou textu je Mgr. Ingrid Kovářová Kochová, Ph.D., dostupné z: https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/24/1/2#pa_142a

8 Zvýšení a snížení mimosmluvní odměny

Mimosmluvní odměna může být za určitých za určitých specifických podmínek zvýšena nebo také snížena. Ke zvýšení mimosmluvní odměny advokáta dochází předně tehdy, pokud byly úkony právní služby mimořádně obtížné, zejména pokud musel advokát použít cizí právo nebo cizí jazyk, popřípadě u časově náročných úkonů právní služby. Tehdy lze zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek její hodnoty.

Pokud se spojí dvě a více věcí, tak platí, že tarifní hodnotou je součet všech tarifních hodnot takto spojených věcí. Tímto spojením advokát dosáhne mnohdy několikanásobně vyšší mimosmluvní odměny.⁹³

Pokud jde o úkony při zastupování více osob, má advokát právo na odměnu za každou zastupovanou osobu. Tato celková mimosmluvní odměna je však snížena o 20 %. Musí se jednat o společné úkony zastupovaných osob.

Ustanovení o snížení nákladů na zastupování více osob prošlo změnami. Bylo třeba neustále zpřesňovat interpretaci tohoto ustanovení. V současné době pro ustanovení o snížení odměny patří několik důležitých zásad:

1. *„Advokát může několik klientů se společným nárokem považovat za jediného klienta. V takovém případě účtuje odměnu jen jednou a ustanovení § 12 odst. 4 se nepoužije.*
2. *Pokud advokát použije § 12 odst. 4, pak součet odměn všech společných klientů je vždy vyšší než odměna klienta jediného.*
3. *Pokud advokát použije § 12 odst. 4, pak odměna každého ze společných klientů je vždy nižší, než by byla odměna u klienta jediného.“⁹⁴*

V praxi se odměna vypočítá tak, že advokát zjistí odměnu za úkon, jako kdyby zastupoval jediného klienta a teprve potom tuto odměnu za každý právní úkon sníží o 20 %. Musí se však jednat o společné úkony. Lze si představit situaci, že advokát má dva klienty, přičemž jeden je ve vazbě a druhý nikoli. Žádost o propuštění z vazby je úkonem v zájmu pouze jednoho klienta, nikoli klientů obou. Advokát tedy tento úkon nečiní ve společném zájmu a je proto oprávněn účtovat si odměnu po klientovi, v jehož prospěch žádost píše, v plné výši.

⁹³⁾ PELIKÁN, Martin. Shrnutí předpisů o advokacii. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9, str. 83–84

⁹⁴⁾ Nové ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. [online]. Dostupné z: https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/45750/1/2#pa_12

Nesmíme také zapomenout na to, že ke každému úkonu se ještě připočítá režijní paušál, náhrada za promeškaný čas a daň z přidané hodnoty za předpokladu, že je advokát jejím plátcem.⁹⁵

Také u obhajoby, která vznikne na základě ustanovení, tedy *ex officio*, dochází vždy ke snížení mimosmluvní odměny za úkon právní služby o 20 %.⁹⁶

Ke zvýšení odměny dochází automaticky, pokud je advokát plátcem daně z přidané hodnoty. Advokát o daň zvyšuje i jednotlivé náhrady. Je proto povinen předložit soudu nebo jinému orgánu, u kterého uplatňuje z tohoto důvodu zvýšení odměny, osvědčení o registraci plátce daně z přidané hodnoty vydané věcně a místně příslušným správcem daně.⁹⁷ O daňových povinnostech advokáta jsem se zmiňoval v oddíle nazvaném Daň z přidané hodnoty.

Závěrem ke snížení mimosmluvní odměny je zajímavé říci, že advokát může na základě vlastního uvážení snížit mimosmluvní odměnu až o polovinu.

---

⁹⁵⁾ Nové ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. [online]. Dostupné z: https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/45750/1/2#pa_12

⁹⁶⁾ PELIKÁN, Martin. Shrnutí předpisů o advokacii. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9, str. 84

⁹⁷⁾ PELIKÁN, Martin. Shrnutí předpisů o advokacii. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9, str. 84

9.1 Bezplatná právní pomoc

Právní pomoc a její zabezpečení je podmínkou existence každého právního státu. Je důležité, aby všichni lidé měli stejnou možnost domáhat se svých práv, nejen soudní cestou. Poskytování bezplatné právní pomoci se začínalo rozvíjet až koncem 19. století. Termín bezplatná právní pomoc se vžil pro zajišťování přístupu k právní pomoci těm, kteří nejsou především z finančních důvodů schopni zajistit si a vyhledat právní pomoc sami. Je nutné zmínit, že mluvíme-li o bezplatnosti právní pomoci, máme na mysli bezplatnost pro osobu, jíž je právní pomoc poskytována. I právní pomoc, která je poskytována zdarma, musí být uhrazena. Poskytování bezplatné právní pomoci je upraveno v zákonech jednotlivých států.⁹⁸ Jak jsem již zmiňoval, bezplatné právní poradenství se na našem území objevuje v 19. století. Podmínky poskytování bezplatné právní pomoci byly upraveny zákonem č. 113/1895 ř. z., ten platil do roku 1950. Jednalo se o úpravu práva chudých. Procesním právním předpisem zákona bylo vládní nařízení č. 229/1936 Sb. o právu chudých v civilním řízení soudním. Tento zákon přiznával chudým právo na bezplatného právního zástupce. Chudí byli také osvobozeni od povinnosti platit kolky a státní poplatky. Nemuseli ani skládat jistotu za náklady řízení.⁹⁹ Pokud se finanční situace osoby, jíž bylo přiznáno právo na bezplatnou právní pomoc příslušným soudem, zlepšila, mohl soud uložit, aby osoba zaplatila část soudních poplatků. Zaplacení této části však nesmělo snížit objem financí sloužící na výživu dané osoby či její rodiny.¹⁰⁰

Současná právní úprava bezplatné právní pomoci není jednotná a ucelená. Stát je povinen poskytovat bezplatnou právní pomoc především na základě mezinárodních smluv.

Evropská úmluva o lidských právech stanoví, že právo na spravedlivé projednání záležitosti náleží každému, a to před nestranným soudem. Tato práva přiznává i Mezinárodní pakt o občanských právech a politických právech. Stejně tak jako Úmluva, tak i Mezinárodní pakt o občanských právech a politických právech říká, že právo na spravedlivé a veřejné projednání v přiměřené lhůtě

⁹⁸⁾ Bulletin BPP 1/2008 / Bezplatná právní pomoc. / Bezplatná právní pomoc [online]. Copyright ©2007 Pila o. s. [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.bezplatna-pravnipomoc.cz/bulletin/Bulletin-1>

⁹⁹⁾ Bulletin Advokacie, 10/1997

¹⁰⁰⁾ Bulletin BPP 1/2008 / Bezplatná právní pomoc. / Bezplatná právní pomoc [online]. Copyright ©2007 Pila o. s. [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.bezplatna-pravnipomoc.cz/bulletin/Bulletin-1>

a před nestranným a nezávislým soudem náleží každému. Jen soud, který je zřízen zákonem, může rozhodnout o občanských právech nebo závazcích. Možnost vyloučení veřejnosti je zde však také upravena.

Na vnitrostátní úrovni zabezpečení právní pomoci upravuje zejména Listina základních práv a svobod. Dále občanský soudní řád, trestní řád, správní řád, zákon o ústavním soudu atd. Nesmíme také opomenout zákon o advokacii, který stanoví, že právo na právní pomoc má každý, tedy i cizinec, a že toto právo náleží každému již od počátku řízení.

Z hlediska práva na právní pomoc je důležité i ustanovení Listiny, které garantuje rovnost účastníků v řízení. Můžeme se setkat i s pojmem rovnost zbraní.

Občanský soudní řád stanoví, že jakmile splňuje účastník předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, má také právo na ustanovení právního zástupce. Musí o to však požádat. Zajímavostí je, že zástupcem nemusí být pouze advokát, pokud to ovšem není stanoveno povinně a nevyžaduje to ochrana zájmů účastníka. Může se jednat i o zmocněnce s plnou způsobilostí k právním úkonům. Ve správním soudnictví může být zástupcem ustanoven i notář nebo patentový zástupce. Záleží vždy na předmětu řízení.

Trestní řád stanoví, že pokud se obviněný osvědčil, že nemá prokazatelně dostatek prostředků, především finančních, k hrazení nákladů na obhajobu, má právo na bezplatnou obhajobu či obhajobu za sníženou odměnu. Zástupcem, na rozdíl od civilního řízení, může být jen advokát. Náklady na obhajobu zcela nebo zčásti nese stát. O tom, zda se obviněný osvědčil, rozhoduje senát nebo soudce, podle toho, před kým je řízení vedeno. Pokud by to však bylo třeba k ochraně práv obviněného, může soud rozhodnout o nároku na bezplatnou právní obhajobu i bez návrhu obviněného. V přípravném řízení musí návrh učinit státní zástupce a teprve potom je návrh schválen nebo odmítnut soudem.

Zákon o advokacii také upravuje bezplatnou právní pomoc. Jestliže žadatel nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních předpisů, to jsou ty, o kterých jsem psal výše, může Česká advokátní komora na žádost žadatele určit advokáta. Žadatel domáhající se pomoci bezplatně nebo za sníženou odměnu je zároveň povinen odůvodnit příjmové a majetkové poměry, aby bylo možné zhodnotit, jestli takové poskytnutí právních služeb odůvodňují.

Přidělenému advokátovi za jeho právní služby částečné pokrytí nákladů poskytne ze svých finančních zdrojů, především fondů, Česká advokátní komora. Stát tak přenáší svou odpovědnost na zabezpečení bezplatné právní pomoci na jiný subjekt, jímž je Česká advokátní komora.¹⁰¹

9.2 Bezplatná právní poradna

Považuji za více než důležité zmínit fungování, respektive nyní již nefungování tzv. bezplatných právních poraden, které byly nepřímo zrušeny v souvislosti s novelizací zákona o advokacii. Zprvu je nutné zmínit, že ačkoli se jedná o bezplatnou právní poradnu, tak ona bezplatnost se projevuje pouze ve vztahu klienta, který přijde k advokátovi pro radu. Advokáti jsou alespoň minimálně placeni z rozpočtu České advokátní komory. Poskytování bezplatných právních porad je veřejně prospěšnou činností advokátů pro osoby, které se s ohledem na své poměry potřebují vyznat a zorientovat ve složité právní situaci, ve které se jakýmkoli způsobem ocitly.

S novelizací zákona o advokacii došlo k obsáhlé změně úpravy v poskytování bezplatných právních služeb advokáty.¹⁰² Novelizovaný systém rozšířil právní pomoc, kterou hradí stát pro osoby, které si z důvodů majetkových a příjmových nemohou dovolit vybrat a zaplatit vlastního advokáta.

Do doby nabytí účinnosti zmíněné novely byla bezplatná právní pomoc poskytována advokáty buď zcela zdarma, či za sníženou odměnu. Pouze část mohla být advokátům uhrazena Českou advokátní komorou jako režijní náklady. Advokáti tak byli přísně vzato hrazeni opět z prostředků advokátů. I poskytování právního poradenství v regionech bylo pro osoby, které si nemohly dovolit navštívit advokáta, kterého by si hradily samy, zcela zdarma. Není tedy divu, že Česká advokátní komora roky usilovala o systémové řešení, aby nenahrazovala stát, ale aby se stát na této pomoci potřebným podílel.¹⁰³

¹⁰¹⁾ Bulletin BPP 1/2008 / Bezplatná právní pomoc. / Bezplatná právní pomoc [online]. Copyright ©2007 Pila o. s. [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.bezplatnapravnipomoc.cz/bulletin/Bulletin-1>

¹⁰²⁾ Nový režim, účinný od 1. 7. 2018, je upraven v § 18 a), § 18 b), § 18 c) a § 18 d) zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii.

¹⁰³⁾ Termín spuštění rozšířené bezplatné právní pomoci | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright ©EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/termin-spusteni-rozsirene-bezplatne-pravni-pomoci-se-blizi-i-nemajetnym-by-mel-poskytnout-pravni-pomoc-profesional-107757.html>

Česká advokátní komora již od nepaměti zajišťovala bezplatnou právní pomoc pro osoby, které si ji nemohly z důvodů příjmových a majetkových poměrů dovolit. Nejdříve vznikaly advokátní poradny a v posledních letech byly osoby informovány v podobě informativních právních porad ve všech regionech ČR, jejichž účelem bylo poskytnutí základních informací k jednotlivým případům. Informativní porady sloužily k tomu, aby daná osoba získala přehled o svých právech, povinnostech a možnostech dalšího postupu ve své konkrétní věci. Advokáti se v poskytování těchto krátkých informativních porad pravidelně střídali.¹⁰⁴ Názory advokátů na tyto služby se různily. Jedni byli rádi, že skutečně pomáhají potřebným, ostatní si stěžovali, že je porady zdržují od práce, kterou měli v sídlech svých kanceláří.

Tyto bezplatné právní porady ale nemohly a ani do budoucna nemohou v žádném případě zcela nahradit poskytnutí právních služeb jednotlivými advokáty. Bezplatné právní porady nemohou zahrnovat prostudování spisů, zpracování podrobných právních analýz nebo listin, jako například podání či žalob.¹⁰⁵

Česká advokátní komora neveřejně vede seznam žadatelů o poskytnutí právní služby. Eviduje také seznam advokátů, kteří souhlasili s poskytováním bezplatných právních porad. V praxi jsou z těchto seznamů advokátů jednotlivým žadatelům advokáti vybíráni. Pokud nastane situace, že není možné vybrat advokáta ze seznamu, je Česká advokátní komora zmocněna k tomu, aby určila advokáta k poskytnutí bezplatné právní pomoci, který není na seznamu advokátů a nevyslovil tak svůj souhlas. Jedinou podmínkou je, aby se jednalo o zapsaného advokáta. Předními kritérii pro výběr advokáta je bydliště zapsaného žadatele nebo místo, kde by měla být právní služba poskytována. Může tak jít například o sídlo věznice nebo soudu.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴⁾ Termín spuštění rozšířené bezplatné právní pomoci | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright ©EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/termin-spusteni-rozsirene-bezplatne-pravni-pomoci-se-blizi-i-nemajetnym-by-mel-poskytnout-pravni-pomoc-profesional-107757.html>

¹⁰⁵⁾ Slova místopředsedy ČAK Mgr. Roberta Němce, LL.M

¹⁰⁶⁾ Termín spuštění rozšířené bezplatné právní pomoci | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright ©EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/termin-spusteni-rozsirene-bezplatne-pravni-pomoci-se-blizi-i-nemajetnym-by-mel-poskytnout-pravni-pomoc-profesional-107757.html>

10 Nezastoupený účastník a náhrada nákladů řízení

Občanský soudní řád prošel již několika novelizacemi. Pro účely tématu své diplomové práce považuji za jednu ze nejzásadnějších změn přidání třetího odstavce do ustanovení § 151 občanského soudního řádu novelou provedenou zákonem č. 139/2015 Sb., která vešla v účinnost dne 1. července 2015. Právě onen odstavec říká, že účastníkovi, který nebyl v řízení zastoupen, náleží náhrada nákladů řízení v podobě režijního paušálu podle advokátního tarifu, tedy vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů za poskytování právních služeb. Tento zmíněný odstavec byl přidán z důvodu rozhodovací praxe Ústavního soudu.¹⁰⁷ Civilní soudy v situacích, kdy jednomu účastníkovi řízení zastoupenému advokátem přiznají náhradu hotových výdajů dle advokátního tarifu, ji musí přiznat i účastníkovi řízení, který zastoupen advokátem není, aby došlo k naplnění rovnosti účastníků řízení. Princip rovnosti účastníků řízení, který je zakotven v Listině základních práv a svobod, lze naplnit až přiznáním paušální náhrady jako náhrady hotových výdajů i účastníkovi řízení, který není v řízení zastoupen advokátem, a to v situacích, v nichž je účastníkovi řízení zastoupenému advokátem náhrada přiznána podle advokátního tarifu.¹⁰⁸

Ústavní soud se tímto nálezem pokusil odstranit nerovnost, která je mezi účastníky řízení na jedné straně zastoupenými a na druhé straně nezastoupenými. Podobný důvod byl pak uveden i zákonodárci k novelizace občanského soudního řádu v důvodové zprávě. Problémem však je, že do zákona nebyly promítnuty podmínky, které v citovaném nálezu vyslovil Ústavní soud. Ze znění zákona tak plyne pouze to, že soud přizná v paušální výši náhradu hotových výdajů určené právním předpisem účastníkovi, který nebyl v řízení zastoupen právním zástupcem a který nedoložil výši svých hotových výdajů nebo výdajů svého právního zástupce. Nenalézáme zde tudíž žádné zákonné omezení.¹⁰⁹

Pokud by tedy toto ustanovení občanského soudního řádu bylo vykládáno striktně, pak se domnívám, že může dojít k porušení zásady na ústavní úrovni, a to zásady rovnosti účastníků řízení. Představit si onu modelovou situaci lze na příkladu, kdy proti sobě ve sporném řízení bude stát ekonomicky

---

¹⁰⁷⁾ Nezastoupený účastník a náhrada nákladů civilního sporného řízení | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/nezastoupeny-ucastnik-a-nahrada-nakladu-civilniho-sporneho-rizeni>

¹⁰⁸⁾ Nález Ústavního soudu ze dne 7. října 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13

¹⁰⁹⁾ Nezastoupený účastník a náhrada nákladů civilního sporného řízení | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/nezastoupeny-ucastnik-a-nahrada-nakladu-civilniho-sporneho-rizeni>

silné zastoupené město a nezastoupený účastník řízení. Pokud by v modelovém sporu dal soud za pravdu silnému městu, tak by s ohledem na ustálenou judikaturu nemohl vítězné straně přiznat náhradu nákladů řízení. Pokud by byl verdikt opačný, mohl by mít nezastoupený účastník řízení nárok na náhradu nákladů řízení. Otázkou tedy zůstává, zda nedochází i touto potenciální možností k narušení principu rovnosti stran řízení.¹¹⁰

Položme si další otázku, jaký je postup soudů v případě, kdy by měla být advokátovi přiznána náhrada podle § 14b advokátního tarifu, tedy dle ustanovení o tzv. formulářových sporech. Pro účely náhrady dle ustanovení § 14b advokátního tarifu se použije následující tabulka, která stanoví sazbu za jeden úkon právní služby. Jedná se o případ, kdy je v občanském soudním řízení podán návrh na ustáleném vzoru, který je podáván opakovaně stejným žalobcem, a to v právně i skutkově podobných věcech. Jedná se také o právní věci, ve kterých je předmětem peněžité plnění a tarifní hodnota nepřevyšuje 50 000 Kč. Aby se výpočet takovéto odměny mohl uplatnit, musí být žalobci přiznána náhrada nákladů řízení:

	tarifní hodnota	náhrada nákladů řízení
1	<10 000 Kč	200 Kč
2	10 000–30 000 Kč	300 Kč
3	30 000–50 000 Kč	500 Kč

Při použití ustanovení § 14b advokátního tarifu můžeme narazit na situaci, která je v rozporu se zásadou rovnosti účastníků řízení. Představme si například spor, kdy obě strany sporu budou zastoupeny advokátem nebo substituentem, například koncipientem nebo spolupracujícím advokátem. Žalobce, zastoupen advokátem, navrhne formulářovou žalobu, která bude splňovat všechna zákonem stanovená kritéria. V případě úspěchu žalobce se bude postupovat podle ustanovení § 14b advokátního tarifu. Ovšem v případě úspěchu žalovaného se použijí ustanovení § 7 a § 13 advokátního tarifu. V takovém případě se lze domnívat, že taková situace porušuje zásadu rovnosti účastníků řízení.

¹¹⁰⁾ Nezastoupený účastník a náhrada nákladů civilního sporného řízení | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/nezastoupeny-ucastnik-a-nahrada-nakladu-civilniho-sporneho-rizeni>

Sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby činí z tarifní hodnoty¹¹¹:

	tarifní hodnota	mimosmluvní odměna
1	<500 Kč	300 Kč
2	500–1 000 Kč	500 Kč
3	1 000–5 000 Kč	1 000 Kč
4	5 000–10 000 Kč	1 500 Kč
5	10 000–200 000 Kč	1 500 Kč + 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč, o něž hodnota převyšuje 10 000 Kč
6	200 000–10 000 000 Kč	9 100 Kč + 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč, o něž hodnota převyšuje 200 000 Kč
7	>10 000 000 Kč	48 300 Kč + 40 Kč za každých započatých 100 000 Kč, o něž hodnota převyšuje 10 000 000 Kč

Zásada rovnosti účastníků řízení je spojena s chováním soudu, který má zacházet s oběma stranami sporu stejně.¹¹² K porušení tohoto principu by mohlo dojít tehdy, když soud bude jednat s každou ze stran zastoupených advokátem odlišně. Zamysleme se tedy nad otázkou, jestli ve výše zmíněných situacích nedochází k porušení významné ústavní zásady rovnosti účastníků, která je ve své judikatuře akcentována i Evropským soudem pro lidská práva. Evropský soudní dvůr pro lidská práva používá termín rovnost zbraní. Tímto termínem rozumí požadavek, aby každá ze stran řízení měla stejná obhajovací práva, a nebyla tak zvýhodněna vzhledem k protistraně.¹¹³

¹¹¹⁾ Ustanovení § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)

¹¹²⁾ ŠÍNOVÁ, Renáta. In: SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013., str. 51

¹¹³⁾ KMEC, Jiří. In: KMEC, Jiří, David KOSAŘ, Jan KRATOCHVÍL a Michal BOBEK. Evropská úmluva o lidských právech: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012., str. 737

11 Důvěra veřejnosti k advokacii z pohledu advokátního tarifu

To, jak se advokát chová a jakou vzbuzuje autoritu, ovlivňuje důvěru veřejnosti v právní řád a výkon advokacie obecně. Advokáty a potažmo i právníky lze označit jako služebníky práva a pomocníky při nalézání práva ve společnosti. Společnost si však musí uvědomit, že i advokáti přispívají k výkonu státní moci a ke kultivaci právního státu.¹¹⁴

Společnost EPRAVO.cz zjišťovala na vzorku lidí ve věku 18–67 let, jak se na advokacii a na advokáta dívá veřejnost a v jakém světle veřejnost advokacii vidí. Průzkum probíhal opakovaně, a to od roku 2009.

Z nejnovějšího průzkumu vyplynulo, že advokáti mají jasnou důvěru veřejnosti v 37,7 %, což je oproti 18 % v roce 2009 a 19 % v roce 2013 číslo velice vysoké a poměrně uspokojivé. Celkově můžeme říci, že advokáti mají ve společnosti poměrně silnou důvěru veřejnosti, což potvrzuje i známkové ohodnocení spokojenosti s advokátními službami. Pokud by klienti měli oznámkovat služby advokáta, nejčastější známkou by byla dvojka, a to v polovině případů. Tato chvalitebná známka byla nejčastější i v minulosti. S radostí však mohu konstatovat, že počet advokátů oznámkovaných jedničkou se za dobu konání průzkumu ztrojnásobil.¹¹⁵

Co se v průzkumu ukázalo jako největší problém, byla cena advokátních služeb. Právě ona cena advokátních služeb sklídila největší kritiku. Většina dotazovaných ji považovalo za nepřijatelnou.

V roce 2009 jako nepřijatelné ceny advokátních služeb označilo 23 % dotázaných, jako téměř nepřijatelné označilo advokátní tarify 47 % respondentů. Dokonce jako nehorázné označilo ceny advokátních služeb 15 % dotázaných. O čtyři roky později byly stále nepřijatelné ještě zhruba pro polovinu respondentů. Avšak postupem času ceny advokátních služeb reálně poklesly, což se promítlo i v hodnocení respondentů v roce 2017. Právě v tomto roce se procento těch, kteří považují ceny za přijatelné a spíše přijatelné, přehouplo přes 61 %.¹¹⁶

Považuji za zajímavé zmínit, jak spokojeni jsou klienti s advokátními službami v zahraničním Německu. Výzkum, který probíhal mezi německými advokáty ukazuje, že dvě třetiny klientů jsou absolutně spokojeny s advokátními

---

¹¹⁴⁾ 7. sněm České advokátní komory, Jan Chvojka

¹¹⁵⁾ Rubrika Zjišťovali jsme pro Vás. Jaké důvěře veřejnosti se těší advokáti? Bulletin advokacie, 2018, č. 3, str. 82–83

¹¹⁶⁾ Rubrika Zjišťovali jsme pro Vás. Jaké důvěře veřejnosti se těší advokáti? Bulletin advokacie, 2018, č. 3, str. 82–83

službami, 18 % klientů je středně spokojeno a 15 % klientů nebylo spokojeno. Nejedná se sice o velké procento nespokojenosti, avšak pouze 11 % dotázaných uvádí, že nejsou spokojeni z důvodu advokátních cen.

Českou republiku a Německo však nelze srovnávat, a to z toho důvodu, že v České republice není dostatečně ekonomicky silná střední vrstva, která by považovala, tak jako v Německu, advokátní služby za zcela běžnou věc.

12 Advokátní tarif a mezinárodní právo

V advokátním tarifu bohužel nenalezneme ustanovení působnosti ve vztahu k cizímu prvku, tedy mezinárodnímu právu. Taková úprava se zdá být potřebná zejména po vstupu České republiky do EU. Při absenci takové normy je tedy nutné použít příslušných kolizních norem a právní úpravy obecně platné v zemích EU, například nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, také známé jako Řím I. Je jednoznačné, že odměnu lze přiznat jen takovému poskytovateli právních služeb, který může být podle příslušných procesních předpisů k vykonání právní pomoci ustanoven. Takovým subjektem je jen advokát zapsaný do seznamu Komory konkrétního státu. Pokud jsou právní služby poskytovány v České republice zahraničnímu subjektu, použije se předpis platný pro území České republiky.¹¹⁷

12.1 Legislativa na evropské úrovni

Po vstupu České republiky do Evropské unie došlo k významnému rozšíření volného pohybu služeb a osob, a tedy i k významnému rozšíření volného pohybu právních služeb ve formě krátkodobějšího poskytování těchto služeb. Také se prosazuje možnost dlouhodobého poskytování právních služeb advokáty, především ve formě usazení. Tím rozumíme zřízení si advokátní kanceláře na území některé ze zemí Evropské unie nebo třeba Švýcarska.¹¹⁸

Jelikož advokátní služby mohou dosahovat nadnárodní úrovně, bylo třeba implementovat dvě směrnice v rámci vstupu České republiky do EU. Mají za úkol usnadnit výkon advokacie na území jiného členského státu EU. Jedná se o směrnice Rady č. 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů a směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/5/ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.

Co se týče odměňování advokátů na evropské úrovni, je zapotřebí zmínit Etický kodex advokátů v Evropské unii. Tento předpis ukládá advokátovi

¹¹⁷⁾ § 1 – Beck-online. Home – beck-online [online]. Copyright ©2009 [cit. 1. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.beckonline.cz/bo/documentview.seam?documentId=nnptembrgjpwk232geztiltmjptcojzgzptcnzxl5ygmml>

¹¹⁸⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

povinnost informovat klienta o výši odměny a dále stanoví, že odměna advokáta musí být spravedlivá a odůvodněná. Etický kodex vypracovala Rada advokátních komor Evropských společenství.

12.1.2 Odměňování advokátů ve vybraných evropských zemích

Česká republika o členství v Evropské unii oficiálně žádala v roce 1996, kdy premiér Václav Klaus předal žádost České republiky o vstup do Evropské unie 23. ledna v Římě. Přístupová jednání započala v roce 1998, konkrétně v březnu. V Athénách o pět let později tehdy již prezident Václav Klaus a ministerský předseda Vladimír Špidla podepsali Smlouvu o přistoupení. Tato smlouva vstoupila v platnost 1. května 2004, čímž se Česká republika stala plnoprávným členem Evropské unie. Součástí Schengenského prostoru je Česká republika od 21. prosince 2007 i s dalšími osmi novými státy.¹¹⁹

Způsoby a možnosti odměňování advokátů v Evropské unii pronikají do popředí zájmu advokátní veřejnosti a také z toho důvodu odbor mezinárodních vztahů České advokátní komory předložil komparativní studii o odměňování advokátů, ze které zmiňují nejzajímavější aspekty právní úpravy odměňování advokátů ve vybraných zemích. U všech těchto zemí zmíním možnost sjednávání podílové odměny a zaměřím se na právní úpravu sjednávání smluvní a mimosmluvní (tarifní) odměny advokáta. Úprava tarifní odměny advokáta ve všech níže zmíněných zemích není samozřejmostí. Odbor mezinárodních vztahů České advokátní komory, ze kterého je čerpána převážná část tohoto oddílu, byl v mnohém závislý na informacích, které byly poskytnuty dožádanými kontaktními osobami. Následující oddíl vychází ze zjištěného stavu mezinárodního odboru České advokátní komory a navíc z internetových zdrojů jednotlivých advokátních komor.¹²⁰

Zprvu se rozeptí o zemích přímo sousedících s Českou republikou. Ve **Slovenské republice** nalezneme nejbližší právní úpravu. Pozitivně právní úpravou, vztahující se k odměnám advokátů na Slovensku, je vyhláška ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. z 10. novembra 2004 o odměnách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ve znění změn

¹¹⁹⁾ Portál evropské e-Justice. [online]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_costs_of_proceedings-37-at-maximizeMS-cs.do?member=1

¹²⁰⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

a doplnění. Odměna advokáta je určena na základě dohody mezi jednotlivými advokáty a klienty. Jedná se o smluvní odměnu. Advokát může při uzavírání smlouvy o poskytování právních služeb mezi ním a klientem dohodnout způsob a výši smluvní odměny. Tato však nemůže být v rozporu s dobrými mravy.¹²¹

Vyhláška stanovuje i způsoby určení smluvní odměny. Jedná se o hodinovou odměnu, podílovou odměnu, paušální odměnu a tarifní odměnu dohodnutou jinak než základní sazbou tarifní odměny s tím, že způsoby určení smluvní odměny mohou být kombinované. Ustanovení vyhlášky o tarifní odměně je použito k určení odměny advokáta v případě, že nedojde k dohodě. Hovoříme-li o mimosmluvních odměnách Slovenské republiky, základní sazba tarifní odměny je stanovena podle tarifní hodnoty věci, druhu věci, podle práva a počtu úkonů právní služby, které advokát ve věci provedl. Základní sazbu je možné zvýšit nebo snížit.¹²²

Základní sazba tarifní odměny se stanoví za jeden úkon právní služby dle výše peněžitého plnění či dle ceny věci, které se právní služba týká. Je-li předmětem právní služby opakující se plnění, tarifní hodnota se určí součtem jejich hodnot. Není-li možné vyjádřit hodnotu věci či práva v penězích, anebo ji nelze zjistit bez poměrných obtíží, je základní sazba tarifní odměny jedna třináctina výpočtového základu za tento jeden úkon právní služby. Avšak ve věcech zastupování před Ústavním soudem Slovenské republiky, v případě, že předmět sporu není možné penězi ocenit, je základní sazba tarifní odměny jedna šestina výpočtového základu. *Pactum de quota litis*¹²³ je možné sjednat až do výše 20 % z hodnoty věci, která je předmětem řízení. Základní sazba tarifní odměny za jeden úkon právní služby z tarifní odměny do cca 166 € je 16,60 €. Další cenové náležitosti lze dohledat ve výše zmíněné vyhlášce ministerstva spravedlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. z 10. novembra 2004 o odměnách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služeb, ve znění změn a doplnění.¹²⁴

¹²¹⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹²²⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹²³⁾ Neboli podílová odměna z výsledku věci

¹²⁴⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

V **Německu** nalézáme právní úpravu odměňování advokátů uvedenu v zákoně o advokacii (Bundesrechtsanwaltsordnung – BRAO) a v zákoně o advokátních odměnách advokátek a advokátů (Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte – RVG). V Německu je upřednostňována smluvní odměna. Pro úpravu advokátní odměny dohodou jsou stanoveny pouze minimální požadavky, samozřejmě ale jedním z požadavků je, aby výše smluvní odměny nebyla v rozporu s dobrými mravy. Zároveň smluvní odměna nesmí být nižší než mimosmluvní odměna. V případě, že není dohodnuta smluvní odměna, aplikuje se RVG, kde je advokátní odměna stanovena zákonem. Celková mimosmluvní advokátní odměna se skládá z advokátní odměny jako takové, tím je myšlena sazba za právní úkon, a náhrady za hotové výdaje. Dalším striktním požadavkem v Německu je, aby smluvní odměna byla dohodnuta jedině písemnou formou. Advokátní odměna se poté určuje podle druhu úkonu, výše sazby a za jednotlivé úkony se násobí. Za právní úkony provedené před soudem není povoleno sjednat nižší odměnu než takovou, která je upravena v RVG. Co je v Německu zcela nepřístupné, je sjednání si podílové odměny z výsledku věci. Uplatnění nároku na advokátní odměnu je podmíněno vystavením faktury, která přehledným způsobem uvede věc/slужbu, jež byla poskytnuta, a také zákonem stanovený druh úkonu.¹²⁵

V **Polsku** odměnu advokáta upravuje zákon o advokacii, zákon o právních rádcích, vyhláška ministra spravedlnosti ve věci odměn za advokátní úkony při poskytování bezplatné právní pomoci ustanovené ex offio, etický kodex právního rádce a etický kodex advokáta. I zde se setkáme s odměnou určenou na základě smlouvy. Zákon o právních rádcích stanoví, že platby za právní služby jsou řízeny dohodou mezi advokátem a klientem. Mimosmluvní odměnu upravuje právě výše zmíněná vyhláška ministerstva spravedlnosti. Je-li to odůvodněno druhem a stupněm složitosti věci a nezbytným vkladem práce advokáta, může soud rozhodnout i nad rámec mimosmluvní odměny. Takto zvýšená odměna nemůže přesáhnout šestinásobek minimální sazby. Minimální sazby odměn advokátů a právních rádců stanovuje též vyhláška ministerstva spravedlnosti, bere přitom v úvahu druh, stupeň, složitost věci a nezbytný vklad práce advokáta a právního

¹²⁵⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora.
Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

rádce. Smlouvu o podílové odměně sice advokát uzavřít nemůže, je ale oprávněn domluvit se s klientem o navýšení sjednané odměny o dohodnutou částku v případě, že bude věc vyřízena ve prospěch klienta.¹²⁶

V **Maďarsku** právní úpravu odměny advokáta představuje maďarský civilní zákoník a zákon o advokacii. Dále vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 32/2003, o nákladech advokátů stanovitelných v soudních řízeních a vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 7/2002 o odměnách a nákladech pro patronátní advokáty a ustanovené obhájce.¹²⁷

Jako u výše zmíněných příkladů, i v Maďarsku se setkáváme se smluvní a mimosmluvní odměnou. Smluvní odměna je řízena maďarským civilním zákoníkem, podrobně je v něm upravena mandátní smlouva a zákonem o advokacii. Vedle toho mimosmluvní odměna je upravena ve vyhláškách ministra spravedlnosti. Zajímavostí je, že pokud je dohodnutá odměna shledána jako nepatřičně vysoká ve srovnání s odvedenou prací nebo hodnotou sporu, může soud zasáhnout a odměnu snížit.¹²⁸

Další maďarskou zajímavostí je fakt, že jsou upraveny specifické odměny advokátů poskytujících právní pomoc. Odlišují se odměny za právní pomoc v soudních věcech a mimosoudních věcech. Odměny za zastupování před soudem jsou upraveny nařízením č. 7/2002. Advokáti mají oprávnění dostat odměnu za právní pomoc a související náklady. To jsou např. platby za telefony, cestovné, parkovací poplatky a náklady kopírování dokumentů. Hodnota právní pomoci je vypočtena na základě hodinové odměny advokátů. V současnosti jde o 3 000 Ft (cca 11 €). Náklady jsou vypočteny s ohledem na členěné prohlášení o úkonech advokáta. Bez tohoto prohlášení je advokát oprávněn obdržet 25 % poplatku za právní pomoc, které pokryjí jeho náklady.¹²⁹

¹²⁶⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹²⁷⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹²⁸⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹²⁹⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

Pokud náklady advokáta v civilních věcech nese stát, může advokát účtovat dle nařízení č. 7/2002 šestkrát hodinovou odměnu tj. 18 000 Ft, přibližně 68 €. Taktéž v trestních věcech se jedná o šestnásobek hodinové sazby, tedy 18 000 Ft, tj. cca 68 €. Pokud odměny advokáta v řízení nese jiná strana, použijí se obecná pravidla na základě nařízení č. 32/2003 ministra spravedlnosti.¹³⁰

Nařízení ministra spravedlnosti č. 7/2002 upravuje mimosoudní právní pomoc. Hodinová odměna je, jak již bylo zmíněno, ve výši 3 000 Ft (cca 11 €). Jako náklady je uhrazeno 15 % z celkové hodinové odměny (cca 450 Ft). Je-li advokát povinen platit DPH, je 25% DPH placeno nad uvedenou odměnu.¹³¹

Podle maďarského práva není zakázána dohoda o podílovém druhu odměny, jako tomu je v Německu, tedy odměna *pactum de quota litis*¹³². Rámec, ve kterém se mají maďarští advokáti pohybovat, je ustálen judikaturou.¹³³

V **Rakousku** jsou informace o právních základech pro stanovení nákladů obsaženy v občanském soudním řádu. Náklady v trestních řízeních jsou upraveny v trestním řádu. Rakouské stavovské předpisy advokátů, například etický kodex, stanoví, že honoráře za poskytnuté služby mohou být advokátům vyplaceny v zásadě svobodně podle sjednání mezi klientem a advokátem. Honoráře mohou být sjednány ve formě paušálního honoráře, kdy se neúčtuje množství potřebné práce a času, nebo vycházejí z hodinové sazby. V případě, že není výslovně sjednán žádný honorář, má se za to, že přiměřená výše odměny byla sjednána na základě tarifů stanovených v obecných kritériích odměňování nebo v zákoně o odměnách advokátů. Samostatným předpisům o povinnosti náhrady nákladů podléhají řízení v nesporných věcech. Především jde o zákon o nesporných řízeních.¹³⁴

¹³⁰⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹³¹⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹³²⁾ Neboli podílová odměna z výsledku věci

¹³³⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹³⁴⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

Občanský soudní řád a zákon o odměnách advokátů stanovuje, že soud v občanskoprávním řízení musí určit podíl nákladů, které musí neúspěšná strana uhradit druhé úspěšné straně. Poplatky vycházejí z doby trvání, povahy příslušné činnosti a hodnoty žaloby. Na druhé straně se zákon o odměnách advokátů přímo použije na klienty, pouze pokud tak bylo sjednáno mezi klientem a advokátem.¹³⁵

Plynoucí náklady z trestních řízeních nese v zásadě každá osoba najímající si advokáta, aby jednal jejím jménem. V případech, kdy byl obhájce jmenován *ex officio*¹³⁶, je tomu stejně tak. K tomuto jmenování dochází, pokud nejsou splněny předpoklady pro poskytnutí bezplatné právní pomoci. Obecně má advokát povinnost informovat své klienty o postupech při vypočítání výše odměny advokátovi a jaké může klient očekávat náklady na své straně. Zahájení účtování odměny a též četnost účtování by měly být v okamžiku sjednání poskytování služeb advokátem již dohodnuty.¹³⁷

V Rakousku se organizace advokacie řídí dle principu spolkových zemí. Tím rozumíme, že se v každé spolkové zemi nachází jejich vlastní advokátní komora. Tyto jednotlivé advokátní komory nabízejí i bezplatné právní poradenství. Více než třetina všech rakouských advokátů sídlí ve Vídni, kde vídeňská advokátní komora nazývá poskytování bezplatné poradenské služby jako první advokátní informace. Nejedná se pouze o záležitost advokátní komory, ale i magistrátních úřadů ve vídeňských okrscích. Zvláštní poradenství v trestních věcech, které je taktéž zdarma, je zřízeno pro oběti trestních činů za pomoci specializovaných advokátů u jednotlivých okresních soudů. Na druhé straně v Rakousku existuje již zpoplatněný tzv. advokátní žurnál. V rámci něj je možné se prostřednictvím mobilního telefonu dovolat právní pomoci mimo běžnou pracovní dobu, kromě toho ale také o sobotách, nedělích a svátcích. Tato, z mého pohledu nadstandardní služba, se hradí dle advokátního tarifu, popřípadě dle smluvní odměny. Judikatura Nejvyššího soudního dvora ukládá advokátovi povinnost informovat klienta o druhu a výši advokátní odměny, kterou lze očekávat.¹³⁸

¹³⁵⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹³⁶⁾ Neboli z moci úřední

¹³⁷⁾ Portál evropské e-Justice. [online]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_costs_of_proceedings-37-at-maximizeMS-cs.do?member=1

¹³⁸⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

Okrajově se nyní zmíním o zemích, které s Českou republikou přímo nesousedí, avšak dle statistik v těchto zemích působí čeští advokáti v hojném počtu. V následujících odstavcích budu pojednávat o právní úpravě advokátního tarifu Anglie, Irska, Skotska, Belgie, Francie, Itálie a Nizozemí.

V **Anglii** neexistuje advokátní tarif. Pokud se jedná o advokátní práci, která je placena z veřejných fondů, musí odměny schválit Komise právních služeb. Etický požadavek na advokáty stanovuje, aby informovali klienty o ceně svých služeb. I zde se setkáváme s odměnou smluvní určenou smlouvou mezi advokátem a klientem a odměnou mimosmluvní, jejíž výše je vypočítána dle hodnoty předmětu sporu udané v tabulkách. Mimosmluvní odměna poté musí být schválena. Advokátům je dovoleno sjednat si podílovou odměnu, avšak pouze jedná-li se o nesporné věci. Pokud se bude jednat o věci sporné, je povoleno sjednat jakousi povzbuzující odměnu z výsledku věci. Myslíme tím smlouvou o podmíněné odměně.¹³⁹

V **Irsku** kotví právní úprava v Etickém kodexu irské advokátní komory a v zákoně o solicitech. Smluvní odměna advokáta vždy náleží dohodě mezi klientem a advokátem. Než se stanoví odměna, přihlíží se zejména ke komplexnosti případu, složitosti a druhu případu, významu řešeného případu a vynaloženému času. Advokát i obhájce musí informovat svého klienta o způsobech určení odměny a s nimi související předpokládaný vývoj její výše. Stejně tak mají povinnost sdělit klientovi veškerá navýšení již dříve stanovených nákladů. Advokát poskytuje tyto informace pravidelně i po čas vyřizování dané věci, zvláště pokud se jedná o rozsáhlé a zdlouhavé záležitosti. Zajímavé jsou hned dvě věci a to, že se v Irsku nesetkáme s mimosmluvní odměnou advokáta, ale ani s podílovou odměnou. Zmíněná podílová odměna je v Irsku nepřípustná.¹⁴⁰

Ve **Skotsku** úpravu odměny advokáta obsahuje tzv. Solicitors (Scotland) Act 1980 a Solicitors (Scotland) (Client Communications) Practice Rules 2005. Tarif zde vytvořili samotní advokáti. Přísně vzato vyžadují sami na sobě poskytování informací klientům písemnou formou, jde-li o určité specifické věci. Advokát je například povinen písemně informovat o službě, která má být poskytnuta, kdo bude právní službu provádět, koho má klient kontaktovat, pokud chce vyjádřit

¹³⁹⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹⁴⁰⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

zájem na způsobu, jakým by měla být služba provedena, a také o odhadu celkové odměny včetně DPH. Ve Skotsku je advokátovi dovoleno sjednat si s klientem smlouvu, podle které bude odměněn na základě výsledku řízení.¹⁴¹

V **Belgii** je odměna advokáta upravena v Soudním řádu a nařízení O.B.F.G.¹⁴² ze dne 27. listopadu 2004. Odměna pro belgické advokáty je dána smlouvou mezi advokátem a klientem. Je možné sjednat paušální odměnu pro určitý soubor úkonů, kterým je například zastupování před přestupkovým soudem či určení otcovství, nebo klasickou paušální odměnu, dále hodinovou odměnu, či případně lze vypočítat výši odměny procentuálně z předmětu sporu.¹⁴³

V Belgii právní předpis, který by, tak jako u nás, stanovoval tarifní odměny, neexistuje. S přihlédnutím advokáta k majetkovým poměrům svého klienta, své specializaci, zkušenostem, dosaženému výsledku, závažnosti sporu, dobré pověsti a podobně volně stanoví výši odměny.

Advokát má dle normativní filosofické etiky (deontologie) povinnost předem pečlivě informovat klienta o způsobu výpočtu odměny a hotových výdajích, ovšem není nutná písemná forma. Porušením uvedené povinnosti riskuje advokát disciplinární postih, případně jinou sankci. Advokát by měl klientovi vystavit pokud možno detailní, ale především jasnou fakturu, která bude obsahovat výpočet poskytnutých služeb. Dále v ní musejí být odděleně uvedeny odměna a hotové výdaje. Advokát smí předem přijmout zálohu, kterou však při uzavření věci musí řádně vyúčtovat. Důležité je zmínit, že v Belgii pro stanovení výše odměny nesmí být východiskem výsledek sporu. Zákon zde zakazuje stanovení odměny v závislosti na obdržení výsledku; jinými slovy, aby byla odměna vyplacena jen v případě, kdy advokát spor vyhraje, a v opačném případě nikoliv. V Belgii dále platí, že strana, která spor prohraje, musí zaplatit určitou paušální náhradu na hotové výdaje a odměnu advokáta druhé straně. Paušální náhrady stanovuje královské nařízení, a to dle typu řízení, nicméně její konkrétní výši určí na základě finanční situace zúčastněných stran soud.¹⁴⁴

¹⁴¹⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹⁴²⁾ O.B.F.G. = Ordre des barreaux francophones et germanophone de Belgique

¹⁴³⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹⁴⁴⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

Ve **Francii** se odměna advokáta stanovuje smluvně. Odměně podléhají právní rady a konzultace poskytnuté advokátem, sepisování soukromoprávních listin a též obhajob. Pokud nastane situace, ve které se advokát s klientem na odměně nedohodnou, je odměna stanovena dle zvyklostí. Tím je myšleno s ohledem na majetkové poměry klienta, složitost případu, rychlost vyřízení věci, hotové výdaje advokáta, též na jeho dobré pověsti a podobně. Hlavními aspekty při účtování v rámci smluvní odměny je čas věnovaný řešení právní věci, povaha a obtížnost věci, dobrá pověst advokáta, jeho tituly, délka praxe, specializace, výdaje kanceláře, jejíž je advokát členem, výsledky dosažené ve prospěch klienta, jakož i poskytnuté služby a v neposlední řadě majetkové poměry klienta. Ve chvíli, kdy advokát věc převezme, má povinnost informovat svého klienta o způsobech určení a předpokládaném vývoji výše odměny. Tyto informace jsou poskytovány i v průběhu vyřizování.¹⁴⁵

Francouzští advokáti jsou oprávněni sjednat si se svými klienty paušální odměnu. Po převzetí věci mohou advokáti požádat o zálohu na pokrytí svého honoráře a nákladů spojených s vyřízením věci. Důležité je vyzdvihnout fakt, že záloha nesmí být neúměrně nadhodnocená. Advokát je oprávněn zastupování odmítnout, jestliže klient nesloží požadovanou zálohu, nicméně je o tomto povinen klienta informovat. Co je však francouzským advokátům zakázáno, je uzavření dohody s klientem před ukončením soudního řízení, ve které je odměna advokáta sjednána výhradně odvozením od výsledku soudního řízení. Uzavření dohody, která stanoví vedle odměny za poskytnuté služby ještě doplňkovou odměnu v závislosti na dosaženém výsledku či poskytnuté službě, je povoleno.¹⁴⁶

Ve Francii také stát přispívá na odměnu za poskytovanou bezplatnou právní pomoc. Stát pro tyto účely přiznává každoročně advokátním komorám dotaci, o jejíž výši rozhoduje jednak počet poskytnutých bezplatných právních pomoci

---

¹⁴⁵⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹⁴⁶⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

advokáty jedné advokátní komory, jednak příslušný koeficient. Následně jednotlivé advokátní komory stanoví výši odměny svým advokátům za poskytnutou bezplatnou právní pomoc dle vnitřních předpisů.¹⁴⁷

V **Itálii** je úprava advokátních odměn popsána ve vyhlášce č. 127 ze dne 8. dubna 2004. V první řadě podle této vyhlášky záleží na dohodě klienta a advokáta. Při určení konkrétní odměny se přihlíží k druhu, složitosti a komplexnosti případu, významu řešeného případu a vynaloženému času. Pokud advokát ve sporu zvítězí, může požadovat další navýšení odměny, které je pro něj jistě dobrou motivací. Na druhé straně může advokát uzavřít dohodu o vzdání se nároku na odměnu v případě neúspěšného výsledku věci. Dále je italský advokát oprávněn uzavřít podílovou odměnu. Minimálně určený tarif byl v Itálii zrušen.¹⁴⁸

V **Nizozemí** popisuje právní úpravu odměňování advokáta vyhláška o výkonu povolání advokáta a etický kodex advokátů. Co se týče sjednávání smluvní odměny, advokát by měl klientovi účtovat rozumnou částku dle etického kodexu a brát v úvahu veškeré okolnosti související s případem. Vyúčtování probíhá na hodinovém základě, kdy hodinová sazba je téměř 200 €. Na rozdíl od advokátů v Itálii nizozemští advokáti neuzavírají dohodu o poskytování právních služeb, která by stanovila, že se v případě neúspěchu vzdávají nároku na odměnu. Také úpravu mimosmluvní odměny, tedy advokátního tarifu, v nizozemské právní úpravě nenalezneme. Advokát nesmí uzavírat dohodu o poskytování právních služeb, ve které by stanovil odměnu, jež bude úměrná k dosaženým výsledkům, popřípadě stanovena procentuálně z vysouzené částky.¹⁴⁹

---

¹⁴⁷⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹⁴⁸⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

¹⁴⁹⁾ Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>

13 Advokátní odpovědnost

Rozepisovat se o advokátní odpovědnosti není zcela jednoduché. Z pohledu odpovědnosti můžeme hovořit u advokáta o třech pilířích. Advokát má odpovědnost veřejnoprávní, soukromoprávní a kárnou.

Advokát je odpovědný, stejně jako každý, až na určité zákonné výjimky, za správní delikty a za trestné činy. Jak advokát, tak zapsaný advokátní čekatel (koncipient) jsou tedy trestně a správně odpovědní. Zajímavostí z pohledu odpovědnosti veřejnoprávní je pouze to, že advokát ani advokátní koncipient nejsou odpovědní za to, když neoznámí trestný čin, o kterém se dozvěděli v rámci své advokátní praxe. Taktéž nejsou odpovědní za neoznámení trestného činu například kněží.¹⁵⁰

O odpovědnosti soukromoprávní se budu rozepisovat v další kapitole. Advokát je odpovědný z pohledu soukromého práva za předpokladu, že on nebo jeho koncipient způsobí klientovi škodu v rámci poskytnutí právní služby. Tato odpovědnost je v očích klienta nejdůležitější a nejpodstatnější, proto jí bude věnována dostatečná pozornost. Taková odpovědnost advokáta, zaměstnaného advokáta, koncipienta nebo advokátního zaměstnance je objektivní, což znamená, že nehraje roli zavinění. Musí však být vždy zkoumána příčinná souvislost mezi způsobenou škodou a zaviněním.¹⁵¹

Dalším druhem advokátní odpovědnosti je odpovědnost kárná. Kárná odpovědnost advokáta a advokátního koncipienta je upravena především zákonem č. 85/1996 Sb. o advokacii a vyhláškou ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb. advokátní kárný řád v platném znění. Další úpravou je však i etický kodex advokátů. Kárná rozhodnutí České advokátní komory jsou publikována ve sbírce kárných rozhodnutí, která vychází vždy jednou za dva roky. Kárným proviněním můžeme rozumět opětovné nebo závažné porušení povinnosti, které musí být zaviněné. Kárná komise České advokátní komory se usnesla, že nezávažné a ojedinělé porušení povinnosti advokáta není kárným proviněním. V jednom ze svých mnoha rozhodnutí kárná komise také vyslovila názor, že advokát nese kárnou odpovědnost i za provinění pracovnice své advokátní kanceláře.¹⁵²

¹⁵⁰⁾ Odpovědnost advokáta vůči svému klientovi | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odpovednost-advokata-vuci-svemu-klientovi/a-40/>

¹⁵¹⁾ Odpovědnost advokáta vůči svému klientovi | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odpovednost-advokata-vuci-svemu-klientovi/a-40/>

¹⁵²⁾ Prezentace pro účely školení advokátních koncipientů, JUDr. Petr Čáp, [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/pro-koncipienty/vzdelavani/karna-odpovednost-advokatu-a-advokatnich-koncipientu---judr--petr-cap.ppt>

Jak jsem již v diplomové práci zmiňoval, advokát musí být čestný a toto jednání musí aplikovat i v soukromém životě. V této souvislosti se kárná komise usnesla, že advokátní etika a její pravidla jsou pro advokáta zavazující nejen při výkonu advokacie, ale i v soukromém životě a tedy i v soukromé sféře. Totéž platí i pro advokátního koncipienta. Proto například pokud advokát nezaplatí svůj dluh, který vznikl v rámci soukromoprávního jednání, závažným způsobem porušuje advokátní povinnosti a je za toto jednání kárně odpovědný. Pokud by výkon advokacie byl z jakéhokoli důvodu pozastaven, není tím kárná odpovědnost advokáta dotčena. Za kárné provinění může být advokátovi a advokátnímu koncipientovi uloženo několik druhů trestů. Nejmírnější z nich je napomenutí, dále následuje veřejné napomenutí, pokuta, vyslovení dočasného zákazu výkonu advokacie a nejpřísnější trest, který kárná komise může udělit, je vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Pokuta může být advokátovi udělena až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy. Kárná komise je nezávislý orgán působící při České advokátní komoře a v současné době čítá 83 členů. V kárné komisi vždy rozhoduje tříčlenný senát. Nutno také podotknout, že novela zákona o advokacii v roce 2006 přinesla institut kárného příkazu, kdy komise rozhodne bez nařízení jednání. Tento institut se použije většinou u advokátních koncipientů a v případě mírnějších trestů, jako například napomenutí a uložení pokuty do výše desetinásobku minimální měsíční mzdy. Minimální měsíční mzdu advokáta a koncipienta určí zvláštní právní předpis. Náklady kárného řízení hradí advokát nebo koncipient, a to paušální částkou, která dle zákona o advokacii a usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/1999 činí 3 000 Kč.¹⁵³

Polehčující okolností pro koncipienta a advokáta nemůže být právní nezkušenost nebo odkázání na to, že v advokacii nepůsobí dostatečně dlouhou dobu. Uplatní se zde tedy známé přísloví, že neznalost zákona neomlouvá. Totéž tedy platí i v jiném znění, a sice že neznalost stavovských předpisů neomlouvá.¹⁵⁴

¹⁵³⁾ Prezentace pro účely školení advokátních koncipientů, JUDr. Petr Čáp, [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/pro-koncipienty/vzdelavani/karna-odpovednost-advokatu-a-advokatnich-koncipientu---judr--petr-cap.ppt>

¹⁵⁴⁾ Odpovědnost advokáta vůči svému klientovi | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odpovednost-advokata-vuci-svemu-klientovi/a-40/>

13.1 Odpovědnost advokáta za škodu

I advokát je jen člověk, proto nemůže být bezchybný. Na základě zákona o advokacii musí být pojištěn pro případ vzniku škody klientovi.

„Advokát, který vykonává advokacii samostatně nebo ve sdružení, musí být pojištěn pro případ odpovědnosti za újmu, za kterou klientovi odpovídá podle § 24 odst. 1, jakož i pro případ vzniku povinnosti k náhradě újmy, k jejímuž splnění je advokát vykonávající advokacii ve sdružení podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.“¹⁵⁵

Oddíl odpovědnosti advokáta za škodu jsem pro tuto práci zvolil z toho důvodu, že advokát musí být pojištěn, ať již byla právní služba poskytnuta bezúplatně, nebo za odměnu. Důležité je pouze to, že se musí jednat o výkon advokacie.

Česká advokátní komora již několikrát ve svých stanoviscích uváděla, že pojištění by mělo být zárukou pro klienty a klient by si v případě řešení jakýchkoli sporů měl vyhledat advokáta. Advokát totiž odpovídá za škodu a je pojištěn, což je velký rozdíl například od firemního právníka. Musím zdůraznit fakt, že odpovědnost advokáta za škodu není neomezená. Odpovědnosti se může advokát zprostit, pokud prokáže, že způsobené škodě nebylo možné zabránit ani po vynaložení veškerého úsilí. Lze se tedy domáhat jen takové škody, která vznikla jasným pochybením nebo nesprávným postupem advokáta a nebylo možné tomu zabránit.¹⁵⁶

Limit pojistného plnění je stanoven stavovským předpisem České advokátní komory v minimální výši. Jedná se o usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/2006 Věstníku a činí u advokáta vykonávajícího advokacii samostatně 1 000 000 Kč a u advokátů ve sdružení 1 000 000 Kč za každého účastníka sdružení. Stejně tak se tato milionová základní částka násobí počtem společníků v obchodních společnostech či zaměstnaných advokátů.¹⁵⁷

Česká advokátní komora zajišťuje hromadné pojištění advokátů. Advokáti sice mají možnost pojistit se samostatně, ale musejí o tom informovat Komoru

¹⁵⁵⁾ Ustanovení § 24a odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii

¹⁵⁶⁾ Pojištění odpovědnosti za škodu v souvislosti s poskytováním právních služeb | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7747>

¹⁵⁷⁾ Pojištění odpovědnosti za škodu v souvislosti s poskytováním právních služeb | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7747>

a také jí zaslat pojistnou smlouvu, která musí být ověřena. Ověřená pojistná smlouva dosvědčuje individuální pojištění. Rozsah individuálního pojištění nesmí být menší než pojištění hromadné a minimální limit pojistného plnění advokáta nesmí být nikdy nižší než 3 000 000 Kč.¹⁵⁸

V současnosti je hromadné pojištění advokátů zajištěno u Generali pojišťovny, a.s., a výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 5 250 Kč. Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů ve výši 3 000 000 Kč.¹⁵⁹

Je-li advokát v zaměstnaneckém poměru k jinému advokátovi, hromadné pojištění se na něj nevztahuje. Pokud škodu klientovi způsobí onen zaměstnaný advokát, odpovídá za způsobenou škodu zaměstnavatel podle zákoníku práce.¹⁶⁰

---

¹⁵⁸⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 29–30

¹⁵⁹⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 29–30

¹⁶⁰⁾ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9, str. 29–30

V úvodu své diplomové práce jsem si položil především otázku, zda platí obecně přijatá hypotéza, že advokátní služby jsou přeceňované. Pro zodpovězení této otázky bylo důležité, abych nastínil, jak se odměňování advokátů vyvíjelo. Proto jsem do diplomové práce zvolil oddíl, který se týká pouze historie advokátního odměňování.

Pro pochopení práce jako celku bylo důležité rozebrat základní pojmy, které se týkají advokátních odměn. Proto pojmy jako advokát a advokacie, materiální a formální pojetí advokacie, etický kodex, přísudek, právní pomoc a samotná odměna advokáta byly objasněny v prvotních kapitolách diplomové práce.

Zmínil jsem obecné prameny právní úpravy odměňování advokátů v České republice, neboť ty jsou pro advokáty a advokátní koncipienty závazné. Nejpodstatnějším pro téma odměňování advokátů je vyhláška ministerstva spravedlnosti o advokátním tarifu, avšak, jak jsem rozepisoval, není jediná. Mé pozornosti nemohla uniknout ani již zrušená vyhláška ministerstva spravedlnosti ze dne 18. prosince 2000 č. 484/2000 Sb., kterou se stanovila paušální sazba odměny za zastupování účastníka advokátem, pokud se rozhodovalo o náhradě nákladů v občanském soudním řízení.

Prokázal jsem, že smlouva mezi advokátem a klientem o odměně může mít jakoukoli podobu. Není tedy vyžadována písemná forma, jak se veřejnost domnívá. Avšak písemná forma je ve většině případech preferována.

Odměnu advokáta rozdělujeme na smluvní odměnu, která se řídí smlouvou advokáta s klientem, a odměnu mimosmluvní, též tarifní, která se řídí ustanoveními advokátního tarifu. Nejsou to však jediné druhy odměn. Dále se můžeme setkat také s odměnou fixní neboli paušální, odměnou časovou nebo odměnou podílovou, které nejsou v České republice právní předpisy příliš nakloněny. Ale jak jsem popsal v sekci zahraniční úpravy odměňování advokátů ve vybraných zemích, náhled na podílovou odměnu není všude stejný.

K odměně je advokát oprávněn připočítat si i náhradu za promeškaný čas, náhradu na cestovní výdaje, paušální částku a daň z přidané hodnoty. Za určitých podmínek může dojít buď ke zvýšení advokátní odměny, nebo ke snížení advokátní odměny.

Aby však úspěšný účastník řízení měl právo na náhradu nákladů řízení, musí splnit určité procesní a zákonem předvídané požadavky, jako například zaslání předžalobní výzvy, někdy také známé jako předžalobní upomínky. Soud přízná náhradu nákladů řízení úspěšnému účastníku, pokud tuto výzvu zaslal

alespoň sedm dnů před podáním žaloby. I toto má však svoje výjimky, které jsem zdůraznil v textu diplomové práce. Pokud účastník řízení není úspěšný v řízení v plném rozsahu, soud náhradu nákladů řízení poměrně rozdělí.

Jak jsem popsal v této práci, především laická veřejnost dospívá k názoru, že ceny za advokátní služby jsou příliš drahé, dokonce až neúnosné. Veřejnost si však musí uvědomit, jaké nároky a požadavky jsou na advokáta vyvíjeny. Advokát je povinen dodržovat nejen zákony, ale i stavovské předpisy. Potencionálním porušením zákonů by se mohl dostat do obdobných problémů, jako porušením stavovských předpisů, za což by v nejkrajnějším případě mohlo hrozit až vyloučení z České advokátní komory, a tím i ztráta označení advokát.

Laická veřejnost také musí brát v potaz to, že i advokát je podnikatel, jehož cílem je mj. zisk. Mnoho lidí si neuvědomuje, co vše advokát musí platit a co vše se mu strhává z jeho odměny. Mnoho lidí si myslí, že částka, kterou zaplatí advokátovi je jeho čistý příjem, avšak advokát do této částky musí zahrnout například platbu nájemného za kancelář, musí mít finanční prostředky na zaměstnané advokáty, koncipienty, sekretářky, asistenty a asistentky, ale třeba i uklízečky. Advokát si tedy neúčtuje jen svou odměnu. Musí zaplatit spolupracující zaměstnance kanceláře, kteří od soudních pochůzek, přes otevírání datových schránek, až po vaření kávy také vykonávají své zaměstnání. Advokát ze zaplacené částky od klienta také musí zaplatit náklady na energie, telekomunikační poplatky a třeba také přiměřenou reklamu. Advokát nemůže účtovat klientovi čas, který tráví přemýšlením o věci a dlouhým čtením dokumentů a listování v zákonech. Mnohdy se také stává, že advokát čeká před nebo po pracovní době na poštovní doručovatelku atd.

Dalším výdajem, který je advokát povinen uhradit je daň z přidané hodnoty. Právě o tuto částku je advokátní odměna navýšena, pokud je advokát plátcem daně z přidané hodnoty. Musí také hradit poplatky advokátní komoře, mimo jiné například na pojištění advokáta za případnou způsobenou škodu. Skutečnou otázkou tedy je, kolik advokátovi zbyde na jeho vlastní živobytí.

Považoval jsem také za důležité zmínit určování horní hranice advokátní odměny a spodní hranici advokátní odměny. Obě tyto hranice musí být v rámci přiměřenosti, což jsem podložil i judikaturou.

Advokáti v jistých případech poskytují i bezplatnou právní pomoc. Na tento institut jsem se zvláště zaměřil. Bezplatná právní pomoc v České republice je nedostatečná. Problémem by mohla být pravděpodobně celková roztříštěnost do různých právních předpisů. V posledních letech je ovšem znatelná snaha upravit bezplatnou právní pomoc do jediného zákona. To by přispělo

ke zjednodušení, přehlednosti a zvýšení dostupnosti bezplatné právní pomoci. Rozebral jsem také zánik bezplatných právních poraden z důvodu novelizace zákona o advokacii.

Jako velice zajímavou věc, kterou považuji též za důležitou, bylo zmínit náhradu nákladů řízení nezastoupeného účastníka. I nezastoupený účastník má totiž právo na paušální náhradu nákladů, a to z důvodu zachování procesní rovnosti.

Velkou část diplomové práce jsem věnoval i úpravě advokátního tarifu a mezinárodního práva, neboť mi přijde zajímavé, jaká právní úprava je za hranicemi České republiky. Právě proto jsem také rozdělil úpravu advokátního tarifu v zahraničí na dvě části. První část se týká odměňování advokátů v soudních zemích a část druhá se zaměřuje na země přímo nesousedící s Českou republikou. Speciální pozornost jsem věnoval možnosti sjednávání podílové odměny. V této souvislosti bylo také zajímavé zmínit průzkum, který probíhal mezi advokáty v Německu. Průzkum mimo jiné ukázal, že němečtí advokáti pracují zhruba 55 hodin za týden a další zhruba 4 hodiny týdně věnují samostudiu. Během roku mají dovolenou průměrně jen 23 dní.

Prováděl jsem ústní výzkum mezi advokáty, kdy jsem pokládal otázku, jaký způsob sjednávání advokátní odměny preferují. V absolutní většině případů mi bylo odpovězeno, že advokáti preferují smluvní dohodu s klientem a že k mimo-smluvní odměně přistoupí jen tehdy, požádá-li o vyčíslení nákladů za advokátní služby soud.

Celou diplomovou prací jsem poukazoval na to, jak funguje odměňování advokátů v praxi, proto považuji za nezbytné na úplný závěr ukázat na konkrétním příkladu, jak se vypočítá odměna advokáta. Příklady jsou smyšlené a jsou čerpány z komentáře k advokátnímu tarifu, kde hlavní autorkou je Daniela Kovářová.

Nejjednodušší případ nastane tehdy, když předmětem pomoci advokáta je částka přesně určená. Pro účely diplomové práce zvolím například částku 15 000 Kč. Není-li sjednána smluvní odměna, postupujeme při výpočtu podle advokátního tarifu. Tarifní hodnota je tedy 15 000 Kč. Odměna za jeden úkon právní služby za částku 10 000 Kč je paušálně stanovena na 1 500 Kč a za každých dalších 1 000 Kč, tedy v tomto konkrétním případě pětkrát, činí 40 Kč, což je celkem 200 Kč. Celková odměna za jeden úkon právní služby je součtem částek 1 500 Kč a 200 Kč, což je dohromady 1 700 Kč. K této částce pak musíme připočítat i sazbu daně, která činí v současné době 21 %.

O trochu složitější je situace v případě, kdy klient chce vymáhat po protistraně více nároků. Jako příklad uvedu situaci, kdy klient bude žalovat fyzickou osobu za ublížení na zdraví a bude požadovat částku ve výši 340 000 Kč. Dále klient bude chtít uplatnit vzniklou škodu na rozbitých věcech, která dosahuje částky 45 000 Kč, pak také ušlý zisk ve výši 98 000 Kč a újmu, která mu podle něj vznikla a byla vyčíslena na částku 250 000 Kč. V tomto případě bude třeba sečíst všechny dílčí hodnoty, což je dohromady 733 000 Kč. Při výpočtu opět postupuji podle advokátního tarifu. Od celkové hodnoty 733 000 Kč odečtu 200 000 Kč, což je částka, která dle advokátního tarifu tvoří horní hranici nižší kategorie, za kterou je odměna vyjádřena ve fixní částce, která činí 9 100 Kč za jeden úkon právní služby. Ze zbývajících částky 533 000 Kč má advokát právo na odměnu ve výši 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč. V tomto konkrétním případě tedy 2 160 Kč. Celková výše odměny pro advokáta je tedy 11 260 Kč. Tato částka však pro klienta není konečná. Jedná se pouze o odměnu.

Nejsložitější případ nastane v situace, kdy účastník řízení není úspěšný v celé výši uplatňovaného nároku. Představme si, že žalobce, zastoupen advokátem, žaloval pohledávku ve výši 85 000 Kč. Soud žalobě nevyhověl v plném rozsahu a přiznal žalobci částku ve výši 52 000 Kč. Zbytek žalované pohledávky zamítl, konkrétně tedy 33 000 Kč. Soud postupuje při výpočtu tak, že jedním procentem z celkové částky (850 Kč) vydělí nejen nárok, ve kterém žalobce uspěl, ale i ten, ve kterém žalobce úspěšný nebyl. Součet úspěchu a neúspěchu se musí rovnat 100 %. Procentní úspěch žalobce ve věci je tedy 61,2 % (52 000 : 850). Procentní úspěch žalovaného je tedy 38,8 %. Dohromady úspěch žalobce a žalovaného činí 100 %. Nyní je třeba od úspěchu žalobce odečíst úspěch žalovaného. To provádí soud. $61,2 - 38,8 = 22,4$. Konečné číslo znamená, že žalobce byl ve 22,4 % úspěšnější než žalovaný. Taková část jeho nákladů mu může být přiznána soudem. Poté, co soud provedl tento výpočet, žalobce sečte všechny účelně vynaložené náklady a vypočítanou sumu vydělí stem a poté vynásobí 22,4. Výsledným číslem jsou náklady řízení, na které má žalobce plné právo.

Vypočítat advokátní odměnu není podle advokátního tarifu mnohdy jednoduché. Proto advokáti a soudci využívají kalkulačky, které jsou naprogramovány přímo pro účely výpočtu odměny. Advokátní kalkulačky jsou hojně využívaným pomocníkem.

Resumé 1

The topic of this thesis is the remuneration of lawyers in the past and today. Chapters were grouped into several sections, the first of which, in order for the reader to properly understand the entire matter of lawyer remuneration, is an explanation of basic terms, such as who is actually a lawyer and what exactly the lawyer's tariff is. One of the key parts of the thesis relates to the history of lawyer remuneration and the development of the lawyer's tariff. I considered it important that the reader be acquainted, at least briefly, with the changes that the lawyer's tariff has undergone.

A significant part of the thesis is devoted to the adequacies and inadequacies in contractual fees with reference to case law and decision-making practice of the disciplinary senate of the Czech Bar Association. I attempted to answer the question that I posed at the outset — whether the widely accepted hypothesis that legal services are too expensive is true.

I described aspects of the provision of free legal aid by referencing the applicable legislation, and I also addressed free legal counseling centers that have been closed. I demonstrated that the regulation governing free legal aid is insufficient, but in recent years, efforts have been made to unify and simplify the regulation of free legal aid.

I dedicated a special chapter to the adequacy of the upper and lower thresholds of negotiated contractual remuneration, where I attempted to demonstrate that even the lower threshold of remuneration for lawyers has its limits. I supported everything with the established case law of the courts.

Out of interest, I presented the legal aspects of remunerating parties without legal representation and determined that even an unrepresented party is entitled to a lump sum compensation due to the preservation of procedural equality. Another point of interest is the chapter devoted to citizens' perspectives on lawyers and their trust in the legal profession. I compared this research in the Czech Republic with German research.

I also focused on a lawyer's liability for damages and insurance. I devoted a large part of the thesis to the legal framework of the lawyer's tariff and international law. For this reason, I also divided the legal framework of the lawyer's tariff abroad into two parts.

Resumé 2

Das Thema dieser Diplomarbeit ist die Geschichte und die Gegenwart der Belohnung der Rechtsanwälte. Die Kapitel gliederte ich in mehrere Teile, für das Verstehen von dem ganzen Problem der Anwaltsbelohnung ist die Erklärung der Grundbegriffe das Erste, wie z.B. wer eigentlich ein Anwalt ist oder was eine Anwaltsbelohnung ist. Eine der ersten Teile der Diplomarbeit betrifft die Geschichte der Belohnung und die Entwicklung vom Anwaltstarif. Ich hielt dafür wichtig, den Leser mindestens kurz bekannt zu machen, welche Änderungen der Anwaltstarif registrierte.

Ich widmete einen großen Teil der Diplomarbeit dem Ding, ob die Vertragsbelohnung entsprechend oder nicht entsprechend ist, mit dem Hinweis auf die Praxis von dem bei der Böhmisches Rechtsanwaltskammer wirkenden Disziplinarsenat. Ich versuchte die am Anfang gestellte Frage zu beantworten, ob die im allgemeinen angenommene Hypothese, dass die Anwaltsdienste zu teuer sind, rechtlich ist.

Ich habe Aspekte vom Bieten der kostenlosen Rechtshilfe beschrieben, mit dem Hinweis auf die geltende Rechtsbearbeitung und widmete mich auch den kostenlosen Beratungsstellen, die gelöst wurden. Ich bewies, dass die Rechtsbearbeitung der kostenlosen Rechtshilfe ungenügend ist, jedoch bemüht man sich in den letzten Jahren sie zu vereinigen und einfacher zu machen.

Das spezielle Kapitel widmete ich auch dem Entsprechen der oberen und unteren Grenze der Vereinbarung der Vertragsbelohnung, wo ich beweisen wollte, dass die untere Grenze der Anwaltsbelohnung auch ihren Grenzwert hat. Alles bewies ich durch die festgelegte Gerichtsjudikatur.

Wie eine Merkwürdigkeit gab ich Rechtsaspekte der nicht von dem Anwalt vertretenen Verfahrenteilnehmer Belohnung und stellte fest, dass der nicht vertretene Teilnehmer Recht für den pauschalen Kostenersatz auch hat, und zwar wegen der Vereinbarung der Verfahrensgleichheit. Nächste Merkwürdigkeit würde man auch das Kapitel finden, wo ich mich der Meinung der Bürger über die Anwälte widmete und ihrem Vertrauen zu der Anwaltschaft. Diese Forschung auf dem Gebiet der Tschechischen Republik verglich ich auch mit der deutschen Forschung.

Ich konzentrierte mich auch auf die Schadenverantwortung des Anwalts und seine Versicherung. Den großen Teil der Diplomarbeit widmete ich auch der Bearbeitung des Anwaltstarifs und dem internationalen Recht. Deshalb teilte ich gerade die Bearbeitung des Anwaltstarifs im Ausland in zwei Teile.

Monografie:

- 1) KOVÁŘOVÁ, Daniela. Odměna advokáta: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-028-9.
- 2) MOLITERNO, James E a Paul Douglas PATON, KOPA, Martin, Maxim TOMOSZEK a Vítězslav DOHNAL, ed. Globální problémy profesní etiky právníků. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-838-4.
- 3) PEJCHAL, Aleš a Irena VÁLOVÁ. Základní slova: rozpravy o svobodě, společnosti, procesu, politice a právu. Ilustroval Bořivoj PEJCHAL. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-048-2.
- 4) BALÍK, Stanislav. Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V Praze: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií, 2009. ISBN 978-80-7035-427-8.
- 5) BĚLOVSKÝ, Petr. Advokacie a jurisprudence ve starověkém Římě. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0975-4.
- 6) Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2.
- 7) HLAVÁČEK, Ivan. Základy pomocných věd historických pro historiky. 3. přeprac. vyd. Praha: SPN, 1974
- 8) ŠAFAŘÍK, Josef. Cestou k poslednímu. Brno: Atlantis, 1992. ISBN 80-7108-021-7.
- 9) KELLER, Radek, ed. Česká advokacie v dobách zkoušky: (právní předpisy o advokacii z let 1948–1994). Praha: Česká advokátní komora, 1995.
- 10) HENDRYCH, Dušan. Správní právo: obecná část. 9. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2016. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.
- 11) PELIKÁN, Martin. Shrnutí předpisů o advokacii. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9.
- 12) HULVA, Tomáš. Přehled judikatury ve věcech vyúčtování služeb advokátem: výklad předpisů, judikatura, kalkulátory. Praha: ASPI, 2007. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-217-4.
- 13) JIRSA, Jaromír. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-080-7.

- 14) KMEC, Jiří. In: KMEC, Jiří, David KOSAŘ, Jan KRATOCHVÍL a Michal BOBEK. Evropská úmluva o lidských právech: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012.
- 15) ŠÍNOVÁ, Renáta. In: SVOBODA, Karel, Petr SMOLÍK, Jiří LEVÝ, Renáta ŠÍNOVÁ a kol. Občanský soudní řád: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013.
- 16) KOVÁŘOVÁ, Daniela. Zákon o advokacii a stavovské předpisy: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-631-1.
- 17) J. Munková: Právo proti nekalé soutěži, Komentář, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2008

Právní předpisy:

- 1) Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR
- 2) Zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii
- 3) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- 4) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- 5) Vyhláška MS č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)
- 6) Řád advokátský č. 96/1868 ř. z. ze 6. července 1868, § 1
- 7) Zákon č. 118/1975 Sb. o advokacii
- 8) Usnesení představenstva ČAK, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky
- 9) Usnesení představenstva České advokátní komory o poradních orgánech České advokátní komory
- 10) Sdělení č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
- 11) Zákon č. 118/1975 Sb. o advokacii
- 12) Usnesení představenstva České advokátní komory o poradních orgánech České advokátní komory

Usnesení, nálezy a rozhodnutí soudů a kárného senátu:

- 1) Rozhodnutí Vrchního soudu čj. To 2/2001
- 2) Rozhodnutí Vrchního soudu čj. 6A 188/94
- 3) Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 33 Cdo 4495/2014.

- 4) Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp.zn. 5 Afs 8/2015
- 5) Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 2 As 187/2014-86
- 6) Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl. ÚS 39/13
- 7) Nález Ústavního soudu sp.zn. Pl. ÚS 25/12
- 8) Nález Ústavního soudu sp.zn. I. ÚS 3819/13
- 9) Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24. 6. 1969, sp.zn. 3 Cz 13/69, uveřejněné pod č.28/1970 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek
- 10) Usnesení nejvyššího soudu sp.zn. 29 Cdo 4388/2013
- 11) Usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 32 Cdo 5704/2016
- 12) Usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 3974/2015
- 13) Rozhodnutí kárné komise České advokátní komory ze dne 10. 4. 1998, č. K 22/98

Online zdroje a internetové zdroje:

- 1) Webové stránky České advokátní komory. Dostupné z: <http://www.cak.cz>
- 2) Bezplatná právní pomoc | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1903>
- 3) Co je to přísudek? – Plavec & Partners, advokátní kancelář [online]. [cit. 23. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.ppak.cz/co-je-to-prisudek/>
- 4) Odměna advokáta a způsoby jejího určení | Maur Legal s.r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/odmena-advokata-a-zpusoby-jejeho-urceni/a-39/>
- 5) Právní rádce, rok 2016, Smluvní odměna advokáta pod drobnohledem. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-65201710-smluvni-odmena-advokata-pod-drobnohledem>
- 6) Bulletin BPP 1/2008 / Bezplatná právní pomoc. / Bezplatná právní pomoc [online]. Copyright ©2007 Pila o.s. [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.bezplatnapravnipomoc.cz/bulletin/Bulletin-1>
- 7) Pojištění odpovědnosti za škodu v souvislosti s poskytováním právních služeb | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7747>
- 8) Praktický komentář k ustanovení § 142a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, kde autorkou textu je Mgr. Ingrid Kovářová Kochová, Ph.D. Dostupné z: https://www.noveaspi.cz/products/lawText/13/24/1/2#pa_142a

- 9) Portál evropské e-Justice. [online]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_costs_of_proceedings-37-at-maximizeMS-cs.do?member=1
- 10) Mezinárodní vztahy – Advokát a EU – Tarif v EU | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1475>
- 11) Termín spuštění rozšířené bezplatné právní pomoci | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright ©EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 26. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/termin-spusteni-rozsirene-bezplatne-pravni-pomoci-se-blizi-i-nemajetnym-by-mel-poskytnout-pravni-pomoc-profesional-107757.html>
- 12) Euroskop.cz – Česká republika [online]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/566/sekce/ceska-republika/>
- 13) Sběrka zákonů a Sběrka mezinárodních smluv – Ministerstvo vnitra České republiky | Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) [online]. Copyright ©Ministerstvo vnitra [cit. 12. 3. 2019]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=177/1996&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- 14) Nezastoupený účastník a náhrada nákladů civilního sporného řízení | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/nezastoupeny-ucastnik-a-nahrada-nakladu-civilniho-sporneho-rizeni>
- 15) Literatura dostupná na: Nové ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. [online]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/search>
- 16) Literatura dostupná na: Novinky – Beck-online. Home – beck-online [online]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/index.seam?>
- 17) Zákon č. 114/1951 Sb. Zákon o advokacii. Zákony pro lidi – Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 14. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1951-114>
- 18) Prezentace pro účely školení advokátních koncipientů, JUDr. Petr Čáp, [online]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/pro-koncipienty/vzdelavani/karna-odpovednost-advokatu-a-advokatnich-koncipientu---judr--petr-cap.ppt>

Odborné články:

- 1) Bulletin advokacie, 2/1999
- 2) Bulletin advokacie, 3/1996
- 3) Bulletin advokacie, 5/2018
- 4) Bulletin advokacie, 4/2017

- 5) Bulletin Advokacie, 10/1997
- 6) Bulletin advokacie, 3/2018
- 7) Právník, 1877

Jiné:

- 1) Stanovisko výboru pro tarif k rozhodnutí KS v Českých Budějovicích, sp. zn. 4 To 974/98
- 2) Vzor předžalobní výzvy, jež byla poskytnuta pro právní software CODEXIS od AK Brož, Sokol, Novák
- 3) Text advokátního řádu z roku 1868, jakož i advokátního tarifu z roku 1890, přináší Balík, Stanislav – Keller, Radek: Tradice advokacie v českých zemích. Vybrané právní předpisy o advokacii z let 1868–1948, Bulletin advokacie (zvláštní číslo), Praha 1995
- 4) Slova místopředsedy ČAK Mgr. Roberta Němce, LL.M
- 5) 7. sněm ČAK, Jan Chvojka

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra právních dějin

Ondřej Zelenka – diplomová práce:
HISTORIE A SOUČASNOST ODMĚŇOVÁNÍ ADVOKÁTŮ

*Sazba písmo Adobe® Garamond Pro® a Myriad Pro®
v prostředí Adobe® InDesign®*

© 2019, Ondřej Zelenka

Evidenční list

Souhlasím s tím, aby moje diplomová práce byla půjčována k prezenčnímu studiu v Univerzitní knihovně ZČU v Plzni.

Datum: .....

Podpis: .....

Uživatel stvrzuje svým čitelným podpisem, že tuto diplomovou práci použil ke studijním účelům a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

	jméno	fakulta/katedra	datum	podpis
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				